

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER
Dodiplomski visokošolski strokovni študijski program Management

Diplomska naloga
GOSPODARSKI POLOŽAJ POLJSKE PO VSTOPU V
EVROPSKO UNIJO

Mentor:

doc.dr. Drago Dubrobski

KOPER, 2006

ALEŠ BURNIK

POVZETEK

Namen diplomske naloge je predstaviti gospodarski položaj v katerem se nahaja Poljska v času po vstopu v Evropsko unijo. V prvem delu naloge so predstavljene ekonomske in neekonomske značilnosti Poljske. Konkurenčnost je za manj razvite države izrednega pomena, predvsem za pridobivanje tujih investicij, zato so v drugem delu opisani dejavniki, ki vplivajo na konkurenčnost poljskega gospodarstva in posledično tudi na privabljanje neposrednih tujih investicij. V tem delu so tudi predstavljeni nekateri zanimivi sektorji poljske ekonomije. Zadnji del naloge je namenjen obravnavi pomena Poljske za slovensko gospodarstvo in bilateralnemu sodelovanju med državama.

Ključne besede: gospodarski položaj, neposredne tuje investicije, gospodarski razvoj, konkurenčnost, mednarodna trgovina, Poljska, Evropska unija.

ABSTRACT

Purpose of this paper is to present current economic situation of Poland after joining the European Union. In first part of diploma, the basic economic and noneconomic factors of Poland are described. Competitiveness is highly important for less developed countries to attract foreign direct investment, that is why in the second part, all factors which have impact on competitiveness of polish economy are discussed. Also some interesting sectors of polish economy are presented. Final part is earmarked to analyse bilateral cooperation between Slovenia and Poland.

Key words: Economic situation, Economic development, Foreign direct investment, Competitiveness, Foreign trade, Poland, European Union.

UDK 338.246(438) (043.2)

VSEBINA

1 Uvod	1
1.1 Cilji, struktura, metode, predpostavke in omejitve naloge	2
2 Gospodarski položaj poljske po vstopu v Evropsko unijo	4
2.1 Negospodarsko okolje	5
2.1.1 Politični sistem	5
2.1.2 Kulturno okolje.....	6
2.1.3 Geografsko okolje in naravni viri.....	8
2.1.4 Tehnološko okolje	8
2.2 Gospodarsko okolje	9
2.2.1 Bruto družbeni proizvod in gospodarska rast.....	9
2.2.2 Inflacija.....	11
2.2.3 Brezposelnost	12
2.2.4 Mednarodna menjava	13
2.2.5 Swot analiza poljskega gospodarstva	15
3 Konkurenčnost Poljskega gospodarstva	18
3.1 Stroški dela	19
3.2 Pomen neposrednih tujih naložb za razvoj Poljske	21
3.2.1 Zgodovina neposrednih tujih investicij na Poljskem.....	21
3.2.1 Stanje neposrednih tujih naložb na Poljskem.....	23
3.2.2 Slovenske neposredne tuje naložbe na Poljskem	26
3.2.3 Razlogi za investiranje na Poljskem.....	26
3.2.4 Struktura neposrednih naložb po posameznih sektorjih.....	28
3.2.5 Poljske naložbe v tujini	33
3.2.6 Davčni okvir poslovanja na Poljskem	33
3.2.7 Posebne ekonomske cone	34
3.3 Infrastruktura	35
4 Sodelovanje med Poljsko in Slovenijo	38
4.1 Blagovna menjava 2004	39
4.1.1 Največji uvozniki in izvozniki in struktura menjave.....	41
5 Sklep	42
6 Literatura	46

SLIKE

Slika 2.1 Zemljevid Republike Poljske: prikaz vojvodstev.....	6
Slika 2.2 Inflacija na Poljskem v letih 1993-2003.....	11
Slika 2.3 Brezposelnost na Poljskem v obdobju 1991-2004.....	13
Slika 2.4 Rast uvoza in izvoza v letih 1994-2005.....	14
Slika 3.1 Struktura NTI na Poljskem leta 2004.....	25
Slika 3.2 Pritok tujega kapitala na Poljsko v letih 1993-2004.....	26
Slika 3.3. Najprivlačnejše države za NTI v Evropi.....	27

TABELE

Tabela 2.1 Proizvodnja energetskih surovin v letu 2004.....	8
Tabela 2.2 Rast BDP v letih 1995-2004.....	10
Tabela 2.3 Rast BDP - napoved za obdobje 2007-2020.....	11
Tabela 2.4 Stanje trgovinske bilance RP v letih 2002-2004 in v januarju 2005.....	15
Tabela 3.1 Primerjava gospodarskih kazalcev držav SVE.....	19
Tabela 3.2 Primerjava stroškov zaposlitve delodajalca med državami.....	20
Tabela 3.3 Koncentracija NTI po Vojvodstvih.....	24
Tabela 3.4 Seznam največjih tujih investitorjev v letu 2004.....	28
Tabela 3.5 Največji R&R centri na Poljskem.....	29
Tabela 3.6 Pregled glavnih davkov na Poljskem.....	34
Tabela 3.7 Struktura tovornega transporta na Poljskem.....	36
Tabela 3.8 Primerjava dolžine avtocest po državah.....	37
Tabela 4.1 Bilateralna trgovinska menjava med Slovenijo in Poljsko.....	40
Tabela 4.2 Rast Izvoza Slovenije na Poljsko v letih 1999 - 2004.....	40
Tabela 4.3 Rast uvoza iz Poljske v Slovenijo v letih 1999 - 2004.....	41

KRAJŠAVE

BDP	Bruto družbeni proizvod
CEFTA	Central European Free Trade Agreement
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
NTI	Neposredne tuje investicije
NPR	Narodowy plan rozwoju
NSRR	Narodowa strategia rozwoju regionalnego
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
PAiIZ	Poljska agencija za informiranje in tuje investije
PLN	Poljski Zlot
RP	Republika Poljska
SVE	Srednja in Vzhodna Evropa
UNIDO	United Nations Industry Development Organisation
USD	Ameriški dolar

1 UVOD

Zadnja širitev Evropske unije predstavlja za vse nove članice zgodovinsko priložnost za pospešitev gospodarskega razvoja in dohitevanje zahodnih držav. Poljska, kot največja in najrevnejša nova članica Evropske unije, si od članstva obeta še posebej veliko.

Razlogov za proučevanje Poljske je veliko. Že sama velikost poljske ekonomije in dejstvo, da je Poljska deseta največja trgovinska partnerica Sloveniji, sta dovolj. Razlogov pa je še veliko:

- podobna kultura in jezik,
- zanimiva lega Poljske v središču Evrope,
- privlačnost Poljske za tuje vlagatelje,
- prihodnost razvoja te najmanj razvite države EU,
- možnosti prodora slovenskih podjetij preko Poljske na druge hitro rastoče vzhodne trge,
- možnosti uvoza poljskih proizvodov, ki so ob enaki kakovosti lahko cenejši v primerjavi z zahodnimi proizvodi.

V zadnjih letih je Poljska zaradi hitrega gospodarskega napredka deležna velike pozornosti mednarodnih podjetij z vsega sveta. Tujim poslovnim subjektom ponuja številne poslovne priložnosti. Kombinacija velikega trga, ugodne lokacije v srcu Evrope, hitre gospodarske rasti ob nižjih stroških dela, članstva v EU ter še vedno visoke brezposelnosti ponuja tujim podjetjem različne možnosti za širjenje poslovanja.

Čeprav je pretežni del slovenskega poslovanja s tujino usmerjen na notranje tržišče Evropske unije, za katerega veljajo pravila prostega (brezcarinskega) pretoka izdelkov in storitev, to ne pomeni, da se je za slovenska podjetja mednarodno poslovanje skrčilo zgolj na poslovanje s podjetji, ki nimajo sedeža ali enot v Evropski uniji. Tudi znotraj unije namreč veljajo načela mednarodnega marketinga, saj med posameznimi državami še vedno obstajajo nacionalne (državne) meje, ki vodijo k različnim (nacionalnim) ureditvam posameznih področij (različni jeziki, valute, pravni sistemi, predpisi, ki urejajo nastanek in delovanje pravnih oseb, davčne stopnje, itd.). Ker pa ima praktično vsaka država drugačnega tipičnega potrošnika, ki izhaja iz različne kulture, zgodovine, družbeno-političnega in ekonomskega okolja, itd., ki ne dovoljujejo formiranja t.i. enotnega evropskega potrošnika, je mednarodni (v tem primeru multikulturni) marketing oz. marketinški pristop enako pomemben, kot je bil doslej (Dubrovski 2005, 3).

Poljska in Slovenija sta si kulturno in jezikovno precej podobni, vendar pa razlike med trgoma izhajajo predvsem iz razlike v razvitosti in velikosti gospodarstva. Pred vstopom podjetja na poljski trg je zato ravno tako zelo pomembna kakovostna analiza vseh dejavnikov, ki lahko vplivajo na poslovanje na tem trgu.

1.1 Cilji, struktura, metode, predpostavke in omejitve naloge

Glavni smoter diplomske naloge je odgovoriti na vprašanje kakšna je vloga Poljske kot največje nove članice v Evropski uniji in kako bo potekal razvoj poljskega gospodarstva v prihodnje. Predvsem je pomembno tudi vprašanje kakšen je pomen Poljske za slovensko gospodarstvo in kako lahko državi v prihodnje razvijata medsebojne gospodarske odnose.

Cilji naloge so torej naslednji:

- predstaviti gospodarski položaj Poljske po vstopu v EU,
- na podlagi dostopnih podatkov poskušati predvideti smernice prihodnjega razvoja poljskega gospodarstva,
- opisati konkurenčnost poljske ekonomije,
- predstaviti obstoječe poslovno sodelovanje Poljske z Slovenijo,
- ugotoviti ali je Poljska bolj ali manj zanimiva za mednarodno menjavo s Slovenijo v primerjavi z drugimi članicami Evropske unije.

Naloga je vsebinsko razdeljena na tri dele. Na začetku so opisane osnovne značilnosti Poljske, ki vplivajo na poslovanje tujega gospodarskega subjekta na Poljskem. V prvem delu tega poglavja so opisane osnovne neekonomske značilnosti Poljske (politično, kulturno, geografsko, tehnološko, energetska in naravno okolje). Drugi del poglavja o poljskem poslovnem okolju je namenjen obravnavi temeljnih gospodarskih kazalcev (BDP, inflacija, brezposelnost,...). Prikazano je gibanje makroekonomskih kazalcev v preteklosti in na podlagi dostopnih analiz uglednih institucij, predstavljam tudi napovedi gospodarskih gibanj na Poljskem v prihodnosti.

V časih globalizacije države postajajo samo neke vrste gostiteljice velikih podjetij, zato je pomembno, da država nudi globalno konkurenčno tržno okolje, saj tako lažje pridobiva neposredne tuje investicije in zadržuje globalna podjetja na območju svojega ozemlja. Globalne multinacionalke lahko kadarkoli preselijo svoje proizvodne ali storitvene zmogljivosti na drug konec sveta, kjer je pač za njih ugodneje. Drugi del je zato namenjen obravnavanju konkurenčnosti poljskega gospodarstva. Na konkurenčnost gospodarstva vplivajo predvsem stroški dela in višina ostalih davkov, infrastruktura, enostavnost administrativnih postopkov, izobražena delovna sila, pomembna pa je tudi geografska lokacija. V okviru tega poglavja predstavljam nekatere zanimive sektorje poljskega gospodarstva, ki so konkurenčni in zanimivi zaradi različnih razlogov. Malo kdo na primer ve, da ima Poljska lastno letalsko dolino ali da proizvaja avtobuse, ki se po kvaliteti lahko primerjajo z MAN-ovimi.

V zadnjem delu obravnavam stanje na področju ekonomske menjave med Slovenijo in Poljsko in poskušam ugotoviti kakšne so možnosti gospodarskega sodelovanja v prihodnosti.

Glavne predpostavke diplomske naloge, na katere poskušam v diplomski nalogi odgovoriti, so:

- vstop v EU je pozitivno vplival na razvoj poljske ekonomije,
- Poljska je najbolj konkurenčna država za neposredne tuje investicije v Evropski uniji,
- možnosti bilateralnega sodelovanja med Poljsko in Slovenijo so še velike in neizkoriščene.

Metode, ki sem jih uporabil pri pisanju diplomske naloge so naslednje: metoda analize in sinteze, študij literature in zbiranje različnih podatkov o Poljski, ki mi je omogočil pridobiti čim boljše predstavo o stanju gospodarstva po vstopu v Evropsko unijo, z zgodovinsko metodo sem predstavil gibanje gospodarskih kazalcev Poljske v preteklih letih, s komparativno metodo sem poskušal določiti konkurenčni položaj Poljske v primerjavi z nekaterimi članicami EU, ki so Poljski neposredne tekmice pri pridobivanju vhodnih neposrednih tujih investicij. Življenje na Poljskem od decembra 2004 do aprila 2005 je bilo tudi neke vrste metoda proučevanja in izkušnja, ki mi je pri tej diplomski tudi zelo pomagala.

Pri pisanju naloge sem se srečeval tudi z nekaterimi omejitvami, ki izhajajo predvsem iz velike količine, včasih tudi nasprotujočih podatkov. Poskušal sem pridobiti čim bolj aktualne in relevantne podatke, pri tem pa nisem posebej obravnaval političnih dejavnikov, ki imajo na gospodarstvo praviloma le kratkoročen vpliv.

2 GOSPODARSKI POLOŽAJ POLJSKE PO VSTOPU V EU

Poljska je ena izmed evropskih držav, ki spada med dediče in soustvarjalce evropske kulture. Leži v srcu celine, med lokom Karpatov in Baltiškim morjem ter med Nemčijo in Rusijo, in je v dolgi dobi desetih stoletij sodelovala v vseh velikih selitvah, spopadih, gospodarskih in družbenih prelomih kot jih je doživljala Evropa od srednjeveških časov. Bila je svetovna velesila in pa tudi že izbrisana iz političnega zemljevida sveta. V nekaterih obdobjih je uživala v svetu veliko priljubljenost, v drugih pa je bila tudi popolnoma pozabljena (Plachtej, Verhovnik 2000, 11).

Danes je Poljska, glede na število prebivalcev osma evropska država in trideseta največja na svetu. V mestih živi manj kot 62% prebivalstva. K 38,2 milijona Poljakom, ki živijo na Poljskem, je treba prišteti še 12 milijonov Poljakov, živečih v drugih državah, ki ravno tako predstavljajo velik potencial za razvoj Poljske. Poljaki jih z eno besedo imenujejo Polonia. Največ jih živi v ZDA (5,6 milijona), v bivših državah Sovjetske zveze (2,5 milijona), v Franciji (1 milijon), v Nemčiji (0,8 milijona) in v Kanadi (0,4 milijona). Površina poljskega ozemlja meri 312.667 km² in meji na Rusijo, Belorusijo, Ukrajino, Češko, Nemčijo, Slovaško in Litvo. Na severu je Baltiško morje, ki omogoča lahek dostop tudi do Skandinavije.

V prihodnje bo Poljska igrala vedno pomembnejšo gospodarsko in politično vlogo znotraj Evropske unije. Kljub temu, da je v povprečju najmanj razvita članica Evropske unije, je vredna vse pozornosti podjetij, ki iščejo nove trge, tako prodajne kot nabavne. Predstavlja velik trg, ki je v preteklih dveh desetletjih naredil ogromen razvoj in se transformiral iz komunizma v sodobno tržno gospodarstvo.

V devetdesetih letih je Poljska relativno hitro liberalizirala gospodarstvo in postala ena od najbolj uspešnih držav v tranziciji ter, zaradi velikega števila prebivalstva in vključitve v EU, najbolj zanimiva za tuje naložbe. Le te spodbujajo diverzifikacijo gospodarskih dejavnosti, ki bo šla v smeri intenzivnejšega razvoja proizvodnje izdelkov z višjo dodano vrednostjo. Po višini bruto domačega proizvoda je Poljska v svetovnem merilu na 27 mestu, med evropskimi tranzicijskimi državami pa jo prekaša le Rusija. S tranzicijo je v gospodarstvu prišlo do obsežnega prestrukturiranja. Delež zasebnega sektorja v BDP se je kljub počasni privatizaciji od leta 1989 do 2003 povečal z 18 odstotkov na približno 80 odstotkov. Delež industrije se je s 35 odstotkov leta 1992 znižal na 24,5 odstotka v letu 2003, medtem ko delež storitvenega sektorja narašča (več kot 60 odstotkov leta 2003). Pri storitvah posebno hitro rast beležijo tržne storitve, predvsem poslovne in nepremičninske storitve. Poljska je poleg Slovenije prva tranzicijska država, ki je preseгла višino BDP izpred desetih let (Izvozno okno, 2005).

Poljska je bila prva država v Srednji in Vzhodni Evropi, ki je prekinila s planskim gospodarstvom in stopila na pot tržnega gospodarstva. Tranzicija v kapitalizem se je začela v izredno težkih razmerah visoke inflacije in pomanjkanja potrošniških dobrin. V devetdeseta leta je Poljska vstopila kot država z najšibkejšim gospodarstvom v Srednji Evropi, v novem tisočletju pa postaja eno najmočnejših gospodarstev v regiji (UNIDO 2004, 17).

Analiza okolij mednarodnega trženja je nujni del analize in razvoja vsakega trženjskega načrta in njegove izvedbe. Ob nastopih na tujih trgih ali razširitvi dejavnosti na trgih, kjer podjetje že deluje, je analiza okolja, v katero vstopa, še toliko bolj pomembna, saj gre lahko za nepoznavanje ali delno poznavanje novega okolja. (Hrastelj, Brenčič 2003, 28).

Za analizo mednarodnega oziroma tujega poslovnega okolja se uporablja različne metode. Najbolj znana je PEST analiza (analiza političnega, ekonomskega, sociološkega in kulturnega okolja), poznamo tudi analizo SLEPT - analizo sociološkega, pravnega, ekonomskega, političnega in tehnološkega okolja (Hrastelj, Brenčič 2003, 28).

Pristopi so si precej podobni. Pomembno je, da čim bolj natančno analiziramo vse dejavnike, ki bi utegnili vplivati na poslovanje na trgu, na katerega vstopamo, le tako se lahko na vstop na tuji trg čim bolj optimalno pripravimo in zmanjšamo tveganje neuspeha. Dubrovski tako loči med štirimi skupinami sestavin okolja (2005, 58):

- negospodarsko okolje (politično, kulturno - socialno, geografsko, tehnološko, energetska in naravno okolje),
- gospodarsko okolje (mednarodne integracije, zunanje gospodarska politika, monetarna politika, gospodarska struktura in zunanje trgovinska struktura),
- tržno okolje (pravne razmere, konkurenca, struktura distribucije, kupna moč, logistika, informacijski sistem),
- interno okolje (interni marketing, izvozni potencial podjetja).

2.1 Negospodarsko okolje

2.1.1 Politični sistem

V poznih osemdesetih letih so se po zaslugi Lecha Walense in delavskega sindikata Solidarnost, začele politične spremembe, ki so pripeljale do prvih demokratičnih volitev 4. junija 1989. Danes ima Poljska kombinacijo predsedniškega in parlamentarnega sistema demokracije. Predsednik države je izvoljen na volitvah in ima petletni mandat. Zakonodajno oblast ima parlament, ki je razdeljen na dva doma s štiriletnim mandatom. Spodnji dom se imenuje Sejm in ima 460 sedežev, predstavniki pa so izvoljeni po proporcionalnem volilnem sistemu. Zgornji dom, ki se imenuje Senat, ima 100 sedežev, predstavniki Senata pa so izvoljeni po večinskem volilnem sistemu. Upravno administrativno pa je Poljska razdeljena na 16 vojvodstev, 373 upravnih enot in 2478 občin.

Slika 2.1 Zemljevid Republike Poljske: prikaz vojvodstev

Vir: UNIDO 2005, 15

2.1.2 Kulturno okolje

Kulturo lahko v najširšem sociološkem pomenu razumemo kot skupek materialnih, institucionalnih in duhovnih človeških dosežkov (Giddens 1997, 528). Sestavina kulture so torej tudi artefakti, kot so lok, puščica, piramida, ralo, mlin, ladijski vijak, telefon, televizija, jedrska bomba, čip, itd. Tudi po teh značilnih proizvodih civilizacij bi lahko preučevali kulturne lastnosti vsebine posameznih ekonomij v zgodovini (Kenda in Bobek 2003, 12).

Poznavanje kulture je eden najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost podjetja na tujem trgu. Vrednote, ki izhajajo iz kulture, imajo velik vpliv na nakupno vedenje in odločitve (Ješovnik 2001, 20). Kljub temu, da je zaradi globalizacije vedno bolj globalen tudi okus potrošnikov, razlike v trgih še vedno obstajajo.

Čeprav je uspeh podjetja na trgu odvisen od različnih dejavnikov, pa je v mnogih primerih neuspeh neposredno povezan s kulturnimi spodrseljaji, ki so posledica neupoštevanja elementov kulture pri vodenju politike izdelka in ostalih sestavin programa trženja za tuja tržišča (Jurše 1999, 67).

Za uspešno mednarodno poslovanje je potrebno kulture drugih narodov spoznati, jih razumeti in se jim v mejah dopustnega, poslovno prilagoditi. Večina posameznikov je naravnana na domicilne razmere, izziv mednarodnega poslovanja pa je v spoznavanju širših globalnih perspektiv. Poslovne odločitve pa naj ne bi temeljile na napačnih predstavah in po nepotrebnem povzročale nesporazumov (Kenda 2001, 90).

Teorija internacionalizacije, ki govori o mednarodni rasti in razvoju podjetja, izhaja v klasični shemi rasti iz koncepta stopenjske rasti in prodora podjetij na tuje trge. Najprej se podjetje osredotoči na tiste trge, ki so mu kulturološko zelo blizu (Brenčič, Hrastelj 2003, 99).

Podjetje, ki se prvič podaja na tuje trge, ima najbrž več možnosti uspeti na trgu, ki je kulturno bližje domicilnemu trgu podjetja, kot pa na trgu, ki je tuj domačemu. Po teoriji internacionalizacije bi torej lahko sklepali, da je Poljska nadvse primeren trg za majhna oziroma srednje velika slovenska podjetja, ki se prvič odpravljajo na tuje trge. Poljska je kulturno in jezikovno precej podobna Sloveniji, komunikacija je tako lahko zelo olajšana.

Za kulturno razumevanje Poljske je potrebno vedeti, da je Poljska država z izredno bogato zgodovino, kulturo in tradicijo. Prva poljska univerza je bila ustanovljena že 1364, in spada med najstarejše univerze v Evropi. Na Poljskem so se rodili številni svetovno znani znanstveniki in umetniki. Znanstvenika Nikolaj Kopernik in Marie Skłodowska Curie, skladatelj Chopin, pesnik Adam Mickiewicz in pisatelj ter nobelov nagrajenec Sienkiewicz pričajo, da je Poljska država z bogato tradicijo in kulturo. Leta 1918 je Poljska postala neodvisna, kmalu zatem jo je doletela usoda nacističnega nasilja, po drugi svetovni vojni, ki se je začela v Gdansku in pustila krvav pečat v Auschwitzu, pa je zavladal trd komunističen režim. Po dolgih letih različnih nadvlad in režimov, se je Poljski, pod vodstvom stranke Solidarnost in Lecha Walense v začetku 90-ih, uspelo osvoboditi komunizma in preobraziti Poljsko v sodobno demokratično državo. Kulturno je tako danes Poljska sodobna evropska država z evropskimi vrednotami. Pomemben kulturni dejavnik, ki ima velik vpliv na socialno življenje, je še vedno religija, vendar pa ta počasi izgublja na pomenu.

2.1.3 Geografsko okolje in naravni viri

Poljska je ravninska država z zmernim podnebjem. Kar polovica Poljske je primerna za razvoj naravnega turizma (Plachtej, Verhovnik 2000, 28). Najbolj znani naravni predeli so Zakopani, tisočera Mazurska jezera in Baltiško morje. Poljska je zaradi bogastva z naravnimi viri vodilni svetovni proizvajalec in izvoznik premoga, žvepla, bakra in srebra. Med ostalimi naravnimi bogastvi se v večjih količinah na ozemlju Poljske nahajajo še cink, svinec, zemeljski plin, kamena sol in številni drugi minerali. Količina proizvedenih naftnih goriv in energetikov je prikazana v tabeli 2.1.

Tabela 2.1 Proizvodnja energetskih surovin v letu 2004*

Energetik	Merska enota	Količina
Črni premog	milijon ton	102,0
Rjavi premog	milijon ton	61,1
Koks	milijon ton	10,2
Tekoča goriva	milijon ton	4,6
Bencin	milijon ton	4,6
Dizelsko gorivo	milijon ton	5,3
Naravni plin	kubični hektoliter	5,608
Elektrika	kwh	150,8

*V podjetjih z več kot 49 zaposlenih

Vir: Poljski statistični urad 2005

2.1.4 Tehnološko okolje

Poljska je tehnološko precej slabše razvita od povprečja Evropske Unije¹ in v primerjavi s preostalimi članicami EU porabi 1,7-2,6 krat več energije za proizvodnjo ene enote BDP (NPR 2005, 26). Poljska je na repu držav Evropske unije, tudi glede na delež proračuna namenejenega za raziskave in razvoj, saj v te namene daje samo 0,6% BDP (NSRR 2005, 2). Kljub slabi povprečni tehnološki razvitosti so na Poljskem svoje znanstvene raziskovalne inštitute ustanovila številna velika svetovna podjetja. Varšavska fakulteta za informatiko pa slovi kot najboljša fakulteta za informatiko na svetu (PAIiZ 2005). Vlogo pobudnika in promotorja tehnološkega razvoja igra varšavska agencija za industrijski razvoj, ki je ustanoviteljica in solastnica 10 industrijskih in tehnoloških parkov. Vseh industrijskih in tehnoloških parkov pa je

---

¹ Vendar pa se tudi stanje na področju tehnološke razvitosti hitro izboljšuje. Prodaja računalniške opreme hitro raste. V letu 2004 so Poljaki zabeležili 32% rast prodaje računalnikov in 22 oz. 21% rast prodaje mobilnih telefonov in tiskalnikov (Raport Otwarcia 2005, 7). V letu 2005 je imelo dostop do interneta 87% vseh poljskih podjetij (PAIiZ 2005).

danes že 27. Vlagatelji pa so deležni podobnih olajšav kot vlagatelji v posebnih ekonomskih conah.

2.2 Gospodarsko okolje

Glavni tvorec preobrazbe poljskega gospodarstva v tržno ekonomijo je bil takratni premier in današnji guverner narodne banke Leszek Balcerowicz. Program "šok terapije" za gospodarstvo, ki ga je začel izvajati proti koncu leta 1989 je vseboval ukinjanje vseh mehanizmov centralno planskega gospodarstva in spoznavanje s tržno ekonomijo. Radikalne reforme, ki jih je uvedel ta znani poljski ekonomist, so bile predpogoj za preživetje Poljske (UNIDO 2004, 17). Po uvedbi programa je država padla v globoko, ampak tudi kratko, recesijo in tako že leta 1992 kot edina v regiji dosegla gospodarsko rast. Makroekonomske razmere se postopoma izboljšujejo, kljub temu pa se Poljska srečuje z nekaterimi resnimi gospodarskimi izzivi (Financial Times 2005b):

- reforma javnih financ,
- zmanjšanje brezposelnosti,
- povečanje mednarodne konkurenčnosti.

Proračunski primanjkljaj je po podatkih poljskega statističnega urada, leta 2004 znašal 4,7%. To je precej nad uradno dovoljenim maastrichtskim kriterijem, ki državam članicam EU dovoljuje največ 3 odstotni proračunski primanjkljaj. Drugi javno finančni problem je javni dolg. Maastrichtski kriteriji dovoljuje največ 60 odstotno javno zadolževanje glede na BDP. Poljska je po letu 2000 znižala javni dolg na okoli 50 %, vendar pa je v letu 2005 rahlo rasel. Reforma javnih financ je torej nujna v kolikor hoče Poljska čim prej zadovoljiti maastrichtske kriterije in stopiti tudi v evropsko denarno unijo. Guverner narodne banke Poljske Leszek Balcerowicz je prepričan, da je rešitev v radikalni reformi oziroma v zmanjšanju javne porabe, liberalizaciji trga dela in čim hitrejšem dokončanju privatizacije.

2.2.1 Bruto družbeni proizvod in gospodarska rast

Bruto družbeni proizvod izraža gospodarsko dejavnost neke države (ali pa tudi nekega geografskega območja) v določenem praviloma enoletnem obdobju (Lah 2000, 46). BDP per capita je najpomembnejši ekonomski kazalec povprečne blaginje oziroma revščine posameznikov v določeni državi. Opozorimo pa na nekatere pomanjkljivosti tega merila (Lah 2000, 49-50):

- BDP per capita kaže na povprečno velikost BDP na prebivalca, ne kaže pa porazdelitve dohodkov med posamezne razrede. Tako lahko manjši delež prebivalstva prejema in razpolaga s sorazmerno velikim deležem BDP,
- velikost BDP ne pove nič o strukturi ustvarjenega produkta,

- BDP izraža le prijavljeno tržno dejavnost in torej ne vključuje naturalne proizvodnje,
- BDP ne upošteva sive ekonomije,
- velikost ne upošteva že akumuliranega bogastva v gospodarstvu, ki so ga ustvarile že prejšnje generacije, ki pa lahko bistveno prispeva k splošni ekonomski blaginji prebivalstva.

Delež sive ekonomije na Poljskem je zelo visok. Leta 2001 je po uradni statistiki obsegala 14,3 odstotka BDP, v letu 2004 pa je obračala okoli 115 milijard PLN². Rast sive ekonomije se kaže v 15 % letni rasti gotovinskih plačil in v hitrejši rasti potrošnje prebivalstva kot uradnih zaslužkov. V letih 2003 in 2004 so se uradni zaslužki povečali za manj kot odstotek, medtem ko se je potrošnja prebivalstva povečala za več kot 3 odstotke. Nekateri ekonomisti celo trdijo, da obseg sive ekonomije močno presega 20 odstotkov BDP, razlog pa je predvsem v visokih davčnih stopnjah in zapletenosti davčnih postopkov. BDP per capita po kupni moči je v letu 2004 znašal približno 12.700 USD (Delo 2004).

Poljska je od leta 1994 imela obdobje hitre gospodarske rasti. Izjema sta bili leti 2001 in 2002 ko je bila rast BDP zelo nizka. Razlogi za gospodarsko stagnacijo so bili predvsem upadanje domačega povpraševanja, tako zasebne potrošnje kot investicij ter ruska kriza, ki je povzročila padec izvoza v živilski industriji (Arh 2004, 17). V letu 2004 se je rast močno okrepila, kar je bila predvsem posledica vstopa v EU in hitre rasti izvoza.

Tabela 2.2 Rast BDP v letih 1995-2004

BDP	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
BDP tekoče cene v MLRD/ PLN	278,9	371,1	469,4	550,4	615,6	685,0	721,6	763,4	814,7	884,2
BDP per capita (USD)	3.293	3.484	3.702	4.095	4.014	4.077	4.567	4.896	5.486	6.340
BDP rast (%)	7,0	6,0	6,8	4,8	4,1	4,0	1,0	1,4	3,7	5,4

Vir: Poljski statistični urad 2005

V septembru 2005 je poljska vlada izdala poročilo o nacionalni strategiji regionalnega razvoja v katerem obravnava razvoj Poljske v obdobju 2007-2013. Poročilo se ukvarja predvsem z makroekonomsko situacijo, demografskimi trendi, trgom dela, izobraževanjem, podjetništvom in ostalimi pomembnimi socialnimi temami.

² PLN – poljski zlot - srednji tečaj za 1 PLN je 24. 2. 2006 znašal 63,2 SIT.

Poljsko ministrstvo za gospodarstvo napoveduje povprečno 5,3 odstotno gospodarsko rast v obdobju 2007-2013.

Tabela 2.3 Rast BDP - napoved za obdobje 2007-2020*.

obdobje	2007-2013	2014-2020
Rast BDP (%)	5,3	5,0

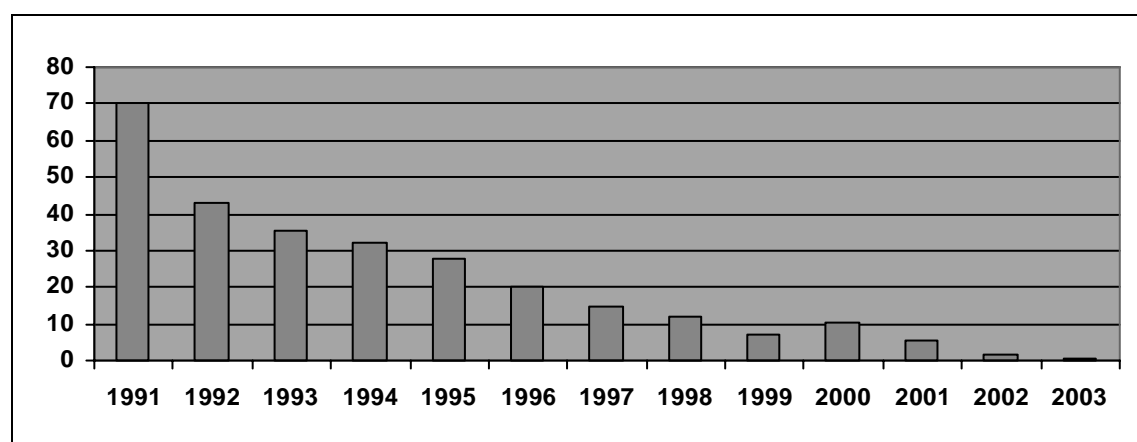
* Napoved poljskega ministrstva za gospodarstvo in delo

Vir: NSRR 2005

2.2.2 Inflacija

Rast splošne ravni cen ali inflacijska stopnja je kazalec, ki nam pove velikost odstotne spremembe povprečne ravni cen v določenem obdobju v primerjavi s povprečno ravno cen v predhodnem obdobju (Lah 2000, 53). Po inflacijskem šoku v začetku devetdesetih, se je inflacija na Poljskem vztrajno zniževala in ne predstavlja velikega makroekonomskega problema. V letu 2003 je znašala rekordno nizkih 0.8%. V letu 2004 je imel na rast cen močan vpliv vstop v EU. Zaradi velikega popraševanja po poljskih proizvodih, predvsem živilskih, je inflacija znašala 3.5 %. Napoved inflacije poljskega statističnega urada za leto 2005 je 3 %. Višja inflacija v letih 2004-2005 je predvsem posledica večjega zunanje povpraševanja.

Slika 2.2 Inflacija na Poljskem v letih 1993-2003

Vir: Poljski statistični urad 2005

2.2.3 Brezposelnost

Poznamo ciklično brezposelnost, ki ima vzrok v nihanju gospodarskih dejavnosti, frikcijsko brezposelnost, katere vzrok so trenja na trgu (migracije prebivalstva,...), in je običajno kratkotrajne narave, latentno brezposelnost ter strukturno brezposelnost. Latentno zaposleni so sicer formalno zaposleni vendar ne prispevajo k BDP. Najresnejša je strukturna brezposelnost, katere vzroki so lahko različni, na primer propadanje gospodarskih panog ali uvajanje novih tehnologij (Lah 2000, 52-53).

Brezposelnost je največji poljski ekonomski problem, velika večina brezposelnosti je strukturne narave, saj je stopnja brezposelnosti od leta 1999 samo enkrat³ padla pod 10%. V preteklosti so Poljaki pričakovali, da bo brezposelnost lažje zmanjšati. Neposredne tuje naložbe naj bi bile najbolj učinkovito sredstvo za boj proti temu problemu, vendar pa je zaradi manjšega priliva naložb v preteklih letih od pričakovanega, tehnološkega napredka in visoke rasti produktivnosti, brezposelnost še vedno visoka. V letu 2005 se je stopnja brezposelnosti končno začela zniževati. Razlog je predvsem v povečani investicijski atraktivnosti Poljske kot članice EU in visoki rasti izvoza. Visoka brezposelnost je velik problem neposredno prizadetih, ki tudi zavira rast plač celotnega gospodarstva. Posledično je potrošnja nižja, zato je gospodarska rast Poljske odvisna predvsem od izvoza. Mednarodni denarni sklad navaja tri razloge za tako veliko brezposelnost na Poljskem (Marecki, Wieloch 2002, 75-79 v Arh 2004, 6):

- rusko krizo, ki je zmanjšala možnost izvoza vzhodnih gospodarstev in zahtevala restriktivnost pri fiskalni in monetarni politiki,
- novi val prestrukturiranja premogovništva, železarn, odvetniškega sektorja in javnega transporta,
- neugodne spremembe na področju fiskalne in monetarne politike.

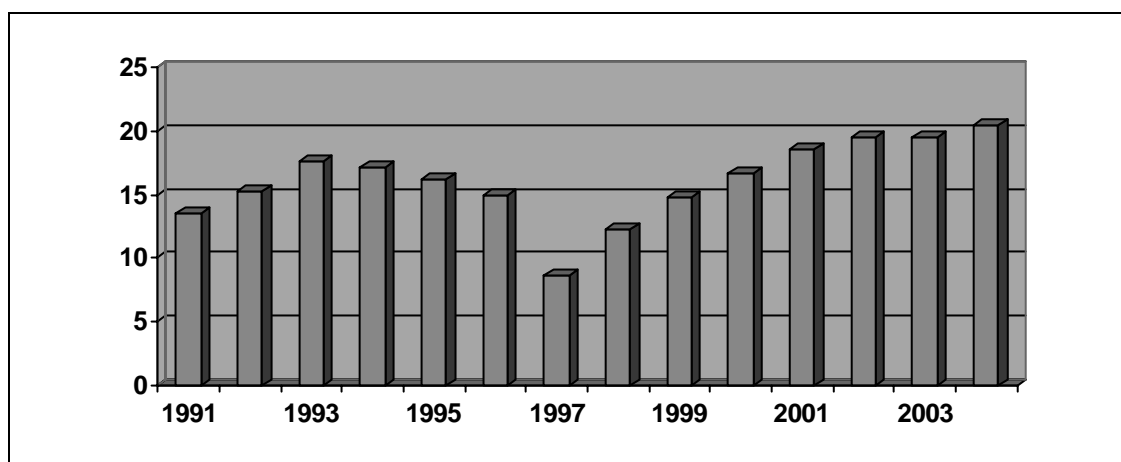
UNECE⁴ pa k tem razlogom dodaja še izpuhtenje vseh obljub vključenih v privatizacijske dogovore, ki so zagotavljali, da ne bo prišlo do odpuščanja delavcev v podjetjih, ki so bila privatizirana v 90. letih. Dva glavna programa prestrukturiranja, v premogovništvu in v železarstvu, sta v proizvodnem sektorju prinesla velike posledice za brezposelnost. V premogovništvu se je od leta 1998 do leta 2000 število zaposlenih zmanjšalo za 66 000. V celotnem proizvodnem sektorju pa se je število zaposlenih v enakem obdobju zmanjšalo za 269 000. Vpliv na večjo brezposelnost je imelo tudi neustrezno vodenje fiskalne in ekonomske politike v letih 1999 in 2000. Vlada je poskušala zmanjšati deficit in inflacijo z vplivanjem na porabo javnih dobrin in storitev s čimer je samo povečala brezposelnost (Arh 2004, 7).

---

³ Leta 1997 je brezposelnost padla na 8,6% (Arh 2004, 6)

⁴ UNECE – United Nations Economic Commission for Europe

Slika 2.3 Brezposelnost na Poljskem v obdobju 1991-2004

Vir: Poljski statistični urad 2005

Stopnja brezposelnosti je bila najvišja v letu 2004, ko je nekaj časa dosegala celo 20,4 odstotka. V letu 2005 se je situacija na trgu dela začela počasi izboljševati. V oktobru 2005 je bila stopnja brezposelnosti še vedno visokih 17,3%. V enem letu se je vendarle znižala za okoli 3 odstotke, predvsem zaradi učinkov vstopa v EU. Vstop v EU je pozitivno vplival na poljsko gospodarstvo. V letih 2004 in 2005 se je povečalo število neposrednih tujih naložb, vstop v EU pa je imel pozitiven učinek tudi na izvoz, ki v zadnjem času zelo hitro raste. Glavni adut za zmanjševanje brezposelnosti je poljska dobro izobražena delovna sila, ki privablja tuje investitorje. Na več kot 370 poljskih univerzah in visokošolskih zavodih študira okoli 1,9 milijona študentov. V starosti med 19 in 24 let je bilo na univerze vpisanih 51 odstotkov celotne populacije. Letno diplomira 400.000 študentov, od tega 40.000 informatikov, pohvalijo pa se lahko tudi z 2000 diplomanti biotehnologije letno. Poleg tega je poljski narod eden najmlajših v Evropi, kar polovica prebivalstva je mlajša od 35 let (PAiIZ 2005). Povprečna mesečna bruto plača v prvem četrtletju 2005 je znašala okoli 2300 poljskih zlotov oziroma približno 135 000 SIT (Poljski statistični urad 2005).

2.2.4 Mednarodna menjava

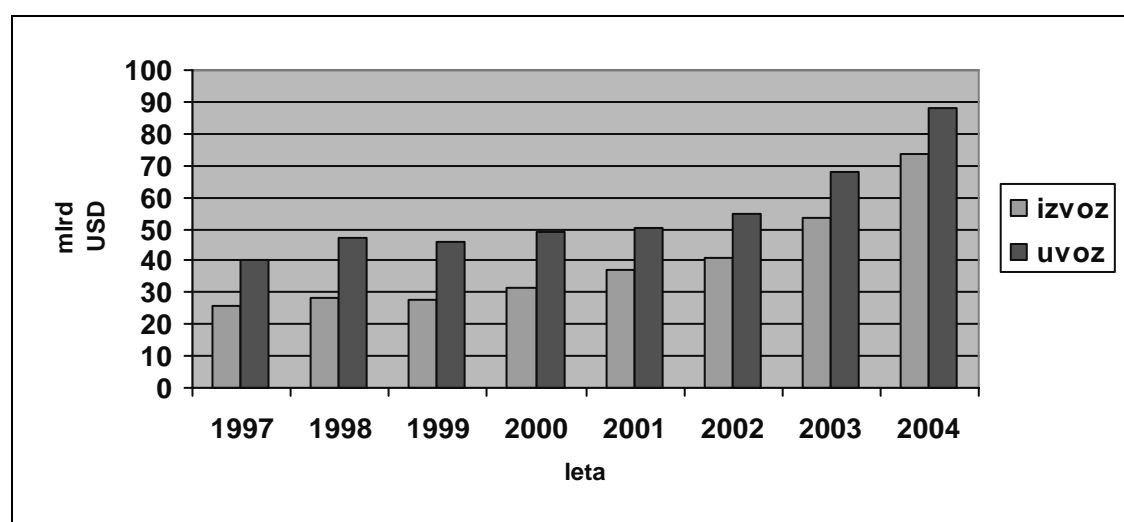
Poljska je močno vpeta v tokove mednarodne menjave. Izvoz dosega okoli tretjino BDP, kar je sicer precej manj kot na primer Slovenija ali Češka, vendar pa ima Poljska neprimerno večje gospodarstvo. Izvoz je trenutno ena glavnih gonilnih sil gospodarske rasti. Med letoma 1997 in 2004 se je izvoz skoraj potrojil, uvoz pa več kot podvojil (UNIDO 2005, 77). Po vstopu v EU se je močno povečalo povpraševanje po poljskih proizvodih. Poljska podjetja lahko dobavijo velike količine izdelkov po zelo konkurenčnih cenah. Posledica liberalizacije gospodarstva in gospodarske rasti je tudi

povečano domače povpraševanje po proizvodih in storitvah. Poljska pa si tudi močno prizadeva zagotoviti večji tržni delež za svoje izdelke in storitve na tujih trgih.

V 2004 je bila rast izvoza spektakularna in je izražena v USD znašala, kar neverjetnih 37,7% (UNIDO 2005, 76). Tudi v 2005 je izvoz presegel dvomestno rast⁵ in je predstavljal glavno gonilo razvoja.

Tuji poslovni subjekti se tako srečujejo z vedno močnejšo konkurenco domačih proizvajalcev. Veliko število poljskih modernih in inovativnih podjetij je pripravljenih na vstop na tuje trge. Ta podjetja ponujajo širok nabor visoko kvalitetnih in inovativnih proizvodov, pogosto po zelo konkurenčnih cenah (UNIDO 2004, 68).

Slika 2.4 Rast uvoza in izvoza v letih 1997-2004

Vir: Poljski statistični urad 2005

V preteklih letih je Poljska uspela s hitrim povečanjem izvoza precej zmanjšati trgovinski primanjkljaj in je v prvem mesecu leta 2005 prvič zabeležila pozitivno mesečno stanje v trgovinski bilanci. Iz spodnje tabele je razvidno, da je Poljska še v letu 2002 imela v trgovinski bilanci za 7.712.000.000 evrov primanjkljaja. V letu 2004 je trgovinska bilanca izkazala negativno stanje 4.506.000.000 EUR. V januarju 2005 pa je po podatkih oddelka za ekonomske analize in predvidevanja pri poljskem ministrstvu za ekonomske zadeve in delo Poljska že zabeležila pozitivno mesečno stanje na računu trgovinske bilance v vrednosti 158 milijonov EUR. Rast izvoza v evrih je bila nekoliko manjša, vendar je vseeno presegla 20 odstotkov.

⁵ Rast izvoza v prvih 11 mesecih je znašala 18,7% (Gazeta Wyborcza 2005). Več o mednarodni menjavi Poljske v letih 2004 si lahko preberete v prilogi 4.

Tabela 2.4 Letno stanje trgovinske bilance RP v letih 2002-2004 in v januarju 2005

Leto	2002	2003	2004	Januar 2004	Januar 2005
Trgovinska bilanca (v mln EUR)	-7.712	-5.076	-4.506	-327	158
Izvoz (v mln EUR)	49.324	53.814	65.638	4.259	5.511
Uvoz (v mln EUR)	57.036	58.890	70.144	4.586	5.353

Vir: Polish market 2005b

Okoli 79 odstotkov vsega izvoza gre v države članice EU, iz teh držav pa prihaja 68 odstotkov celotnega uvoza. Največja trgovska partnerica, tako na uvozni kot na izvozni strani, je sosednja Nemčija v katero je Poljska leta 2004 izvozila kar 30.1 odstotka celotnega izvoza. Uvoz iz Nemčije pa je predstavljal približno četrtno strukture poljskega uvoza. Pomembnejše partnerice so še Francija, Italija, Velika Britanija, Nizozemska, Češka, Kitajska, Rusija, Nizozemska, ki se uvrščajo med deseterico največjih trgovskih partnerjev Poljske tako na uvozni kot na izvozni strani. Samo dve državi na seznamu največjih 10 trgovskih partnerjev sta se v letu 2003 uvrstili samo na eno stran menjava. Kitajska je bila na lestvici peti največji uvoznik, s 4,3 odstotki tržnega deleža na Poljskem trgu, in Ukrajina, ki je bila z 2.9 % deveti najpomembnejši trg za poljske izvoznike. (Poljski statistični urad 2005).

2.2.5 Swot analiza poljskega gospodarstva

Poljska je v letu 2005 sprejela nacionalni strateški načrt 2007-2013, ki ga je pripravil svet ministrov. Nacionalni strateški načrt se ukvarja z razvojem Poljske v prihodnosti, ravno tako pa obravnava tudi prednosti in slabosti poljskega gospodarstva. V SWOT analizi, ki so jo pripravili v okviru tega načrta, so prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti natančno opredeljene. Glavne povzemam v nadaljevanju.

Prednosti poljske ekonomije

- trdna gospodarska rast,
- stabilna valuta in relativno velike devizne rezerve,
- nizka inflacija,
- velika odprtost ekonomije,
- ugodni trendi strukture zunanje trgovine in hitra rast izvoza,
- povečanje produktivnosti in kakovosti kapitala,
- možnosti razvoja MSP sektorja,
- visoka rast produktivnosti,

- dominacija zasebnega sektorja,
- velika prilagodljivost podjetij,
- dinamična rast prodaje podjetij, delujočih na Poljskem, na trgih EU,
- sprememba strukture neposrednih tujih naložb v smeri povečanja deleža greenfield naložb,
- ugodna demografska struktura,
- dobra struktura transportnega omrežja in visok delež železniškega transporta,
- relativno nedotaknjeno naravno okolje v primerjavi z večino članic EU,
- svetovno prepoznani kulturni dosežki,
- številne regije imajo visok potencial za razvoj turizma,
- kvaliteta živil proizvedenih na Poljskem, zaradi zelo nizke uporabe kemikalij pri kmetovanju,
- odlični pogoji za ekološko kmetovanje,
- velike proizvodne zmogljivosti v ribogojstvu.

Slabosti poljske ekonomije

- nizka dinamika naložb v zadnjih letih,
- nizek BDP na prebivalca in nizka dodana vrednost na zaposlenega,
- visok proračunski primanjkljaj,
- visok delež socialnih transferov v strukturi državnih izdatkov,
- lastništvo države v velikih neučinkovitih velikih podjetjih,
- neučinkovita sektorska struktura ekonomije – prevelik delež zaposlenih v primarnem in sekundarnem sektorju,
- slaba povezava med R&D sfero in industrijo,
- nizek nivo uporabe modernih tehnologij v poljski ekonomiji,
- prehitro spreminjajoč se pravni sistem,
- visoka stopnja strukturne brezposelnosti, brezposelnosti mladih, brezposelnosti žensk in dolgoročne brezposelnosti,
- nizka stopnja zaposlenosti,
- nizka sposobnost ustvarjanja delovnih mest v sektorjih z navškim potencialom za gospodarsko rast,
- visoki stroški dela,
- majhen delež diplomantov matematike, naravoslovnih in tehničnih ved,
- nizka kakovost zdravstvenih storitev, predvsem v malih mestih,
- slaba opremljenost zdravstvenih ustanov in šol,
- majhna mobilnost zaposlenih,
- slaba tehnična kakovost transportne infrastrukture, predvsem cestnih povezav in nizka kakovost logističnih storitev,
- neučinkovit javen transport v mnogih urbanih predelih,
- velike razvojne razlike med regijami.

Priložnosti poljskega gospodarstva

- pospešitev modernizacije vseh sektorjev z učinkovitim transferjem inovativnih tehnik in tehnologij,
- izboljšanje učinkovitosti porabe javnih izdatkov kot rezultat EU izkušenj,
- razvoj sektorja podjetniškega financiranja in institucij poslovnega okolja,
- pospešitev strukturnih sprememb, podprtih s pomočjo evropskih skladov,
- izboljšanje atraktivnosti Poljske kot države za naložbe z izboljšanjem transportne infrastrukture in kakovosti kadrov,
- zmanjšanje sive ekonomije,
- zmanjšanje trošenja javnega sektorja,
- olajšati dostop majhnih in srednje velikih podjetij do kapitala,
- boljše izkoristiti geografsko lokacijo s hitro modernizacijo in razvojem infrastrukture,
- razvoj turizma v regijah z bogatim naravnim potencialom in bogato kulturno dediščino,
- prost dostop do EU trga,
- povečanje prihodkov agroživilskih podjetij.

Nevarnosti za poljsko ekonomijo

- prenizka gospodarska rast v povezavi z velikim proračunskim primanjkljajem,
- problemi povezani s privatizacijo posameznih gospodarskih sektorjev,
- odliv NTI v konkurenčne Vzhodno evropske države in Azijske države (Ukrajina, Rusija, Kitajska),
- nizka inovativnost poljskih podjetij,
- staranje naroda in velik odliv mlade in izobražene delovne sile v tujino,
- razvojni zaostanek ruralnih regij in regij ob zunanji meji EU in večanje revščine v teh regijah,
- izključenost Poljske iz evropskega prostora zaradi nezadovoljive transportne infrastrukture in evropska konkurenca,
- onesnaženje naravnega okolja zaradi neupoštevanja načel trajnostnega razvoja,
- pomanjkanje miselnosti o vseživljenskem učenju.

Swot analiza kaže, da Poljska lahko izboljša številna področja svojega gospodarstva in s tem naredi svoje gospodarstvo konkurenčnejše. Poljska mora za nadaljni gospodarski razvoj predvsem izboljšati transportno in tehnološko infrastrukturo, poenostaviti administrativne postopke ter znižati stroške državne uprave. Nadaljni razvoj infrastrukture je nujen ukrep za zmanjševanje regionalnih razlik. Vsekakor je veliko možnosti za izboljšanje konkurenčnosti. V letu 2005 je Poljska na konkurenčni lestvici Svetovnega ekonomskega foruma napredovala za 9 mest, na 51 mesto (WEF 2005).

3 KONKURENČNOST POLJSKEGA GOSPODARSTVA

Podatek, da produktivnost na Poljskem presega 50% povprečne produktivnosti v Evropski uniji ob povprečnih stroških delovne sile, ki dosegajo le 20-25% povprečja v EU, priča, da je poljsko gospodarstvo konkurenčno. Konkurenčnost znotraj in izven Evropske unije se kaže predvsem na dveh področjih. Poljska je konkurenčen trg delovne sile za privabljanje tujih investorjev, zaradi poceni delovne sile in dokaj visoke rasti produktivnosti v zadnjih letih, pa je tudi konkurenčna izvoznica. BDP na prebivalca znaša komaj 42,7% povprečja EU 15. Pomemben dejavnik, ki ima za posledico nižjo produktivnost in nižji BDP, je nizka produktivnost v kmetijstvu (NSRR 2005, 1). Produktivnost na zaposlenega v kmetijstvu namreč dosega samo 5% produktivnosti francoskega kmeta. Velik ekonomski problem je tudi nizek odstotek proračunskih sredstev namenjenih za raziskave in razvoj. Neugodna je tudi zaposlitvena struktura prebivalstva⁶, saj v primerjavi s povprečjem EU precej več ljudi zaposlenih v primarnem in sekundarnem ter manj v terciarnem sektorju. Članstvo v EU pomeni za Poljsko priložnost, da izkoristi svoje konkurenčne prednosti in pospeši ekonomski in družbeni razvoj. Največje koristi članstva so (UNIDO 2004, 120):

- lažja distribucija poljskih dobrin in storitev na trge EU, ne samo zaradi ukinitve carin ampak tudi zaradi odstranitve zahtev po dodatnih testiranjih proizvodov in pridobivanju raznih certifikatov,
- povečanje privlačnosti Poljske za tuja vlaganja,
- cenejši uvoz modernih tehnologij, ki izboljšajo kakovost izdelkov in zmanjšajo stroške,
- večje možnosti za poslovno sodelovanje z evropskimi partnerji,
- izboljšanje poljskega ratinga na mednarodnih finančnih trgih.

Tuji kapital igra zelo pomembno vlogo v privatizaciji in modernizaciji poljskega gospodarstva. 91% vseh investicij prihaja iz držav članic OECD, vedno večji delež neposrednih tujih naložb v gospodarstvu pa imajo države EU. Leta 2000 je tako bilo 67 odstotkov vseh realiziranih neposrednih tujih naložb na Poljskem iz območja EU. V programu promocije poljskega gospodarstva v letu 2005 si je Poljska postavila naslednje strateške cilje (PAIiZ 2005):

- pridobitev pozicije vodilne države prejemnice NTI v SVE,
- izboljšanje pozitivne podobe Poljske in njenega gospodarstva v svetu,
- povečanje pritoka NTI na 8 mld USD v letu 2005 in okoli 10 mld v letu 2006,
- privabljanje predvsem greenfield investicij oziroma izvozno usmerjenih podjetij,
- povečanje deleža NTI v sektorju visokih in novih tehnologij za vsaj 20 %,
- zmanjšanje razvojnih regionalnih razlik med regijami.

---

⁶ Glej prilogo 3

Večina držav SVE se tako kot Poljska zavedajo pozitivnega učinka neposrednih tujih naložb na gospodarstvo. Med njimi zato poteka boj za pridobivanje naklonjenosti tujih investitorjev. Države lahko med seboj tekmujejo predvsem z ugodno davčno zakonodajo, ki jo lahko vlada relativno hitro spremeni. Davkov se ne da zniževati v nedogled, zato bodo v prihodnosti vedno bolj pomembni tudi drugi dejavniki, katerih pa država ne more spreminjati tako hitro. Vedno bolj pomembni bodo lokacija in velikost poljskega trga in dosegljivost izobražene delovne sile. Glavne tekmice v SVE regiji, članice EU, ki tekmujejo za naklonjenost tujih vlagateljev, so poleg baltiških držav: Poljska, Slovaška, Češka in Madžarska. V tabeli na naslednji strani je prikazana primerjava najpomembnejših gospodarskih kazalcev naštetih držav:

Tabela 3.1 Primerjava gospodarskih kazalcev držav SVE

Država	Poljska	Češka	Slovaška	Madžarska
BDP na prebivalca 2004 v USD	6.340	10.490	7.740	10.030
Predvidevana Rast BDP v 2005 in 2006 v % (OECD)	3,4 in 4,3	4,4 in 4,6	5,3 in 5,6	3,9 in 3,6
Inflacija v 2004 In 2006 v %	2,1 in 1,8	2,0 in 2,2	2,8 in 2,9	3,8 in 2,7
Stopnja brezposelnosti 2004	19,6	9,2	14,3	6,1
Stopnja rizičnosti (maks.100 točk) in rizičnostni razred.	65/C	68/C	59/C	71/B
NTI v razmerju do BDP v %, 2004	25,4	52,7	35,3	60,7

Vir: Izvozno okno 2005 in World investments report 2005

3.1 Stroški dela

Raziskava svetovalnega podjetja Mercer, ki je primerjalo vse stroške dela, torej plače vključno z vsemi socialnimi obveznimi in prostovoljnimi prispevki, ki jih imajo delodajalci v posameznih državah, je pokazala, da ima Poljska eno najcenejših delovnih sil v Evropi. Celotni letni stroški zaposlitve delavca so povprečno več kot šestkrat nižji kot v Nemčiji. Edino delodajalci v Baltiških državah in Slovaški imajo manjše letne stroške na zaposlenega delavca. Na Slovaškem, kjer so uvedli enotno davčno stopnjo, so celotni letni stroški delovne sile nekoliko nižji, vendar ne veliko. Pri tem je treba

upoštevati tudi, da bo Poljska leta 2008 mogoče ravno tako uvedla enotno davčno stopnjo⁷ oziroma da se bo obdavčitev dela, ki je sedaj relativno visoka, zmanjševala.

Tabela 3.2 Primerjava letnih stroškov zaposlitve delodajalca med državami

Država	Letna Plača	Socialna varnost	Obvezni prispevki	Prostovoljni prispevki	Skupaj
Belgija	36,527	12,667	-	4,383	53,577
Švedska	36,363	11,891	1,273	3,273	52,800
Nemčija	40,163	8,274	-	2,008	50,445
Luksemburg	41,581	6,092	-	2,079	49,752
GB	38,901	2,972	-	4,668	46,541
Danska	45,235	136	-	679	46,050
Francija	31,544	10,913	1,529	1,893	45,879
Irska	29,949	3,219	-	5,091	38,259
Nizozemska	29,354	3,023	-	2,348	4,725
Italija	22,763	7,257	2,023	228	32,271
Španija	20,605	6,511	-	2,060	29,176
Avstrija	22,321	4,832	343	1,116	28,612
Finska	20,544	1,953	3,489	205	26,191
Grška	17,654	4,936	-	3,354	25,944
Portugalska	14,123	3,354	-	1,412	18,889
Slovenija	13,334	5,164	-	267	18,765
Madžarska	7,130	2,388	-	428	9,946
Češka	6,814	2,385	-	341	9,540
Poljska	6,495	1,307	65	390	8,257
Estonija	5,687	1,877	-	57	7,621
Slovaška	4,795	1,506	-	240	6,541
Litva	4,247	1,317	-	85	5,649
Latvija	3,799	915	-	38	4,752

Vir: Mercer Human Resources 2005

Poljska torej, za investitorje iz drugih držav, predstavlja kombinacijo vseh najpomembnejših dejavnikov za odločitev o investiciji:

- lahko dosegljiva, poceni in izobražena delovna sila,
- popolna izenačenost tujih in domačih podjetij,
- podpora lokalnih in državnih oblasti,
- dostop do velikega trga,
- hitra gospodarska rast in nizka inflacija,
- članstvo v EU in NATO,

⁷ Uvedba enotne davčne stopnje je po izvolitvi nove vlade novembra 2005 manj verjetna.

- ugodna geografska lega in bližina zahodnih in vzhodnih trgov,
- nizka cena nepremičnin in zemlje,
- ugodna davčna zakonodaja, zlasti za greenfield investicije in za poslovanje v posebnih ekonomskih conah.

3.2 Pomen neposrednih tujih naložb za razvoj Poljske

Neposredna tuja investicija je vstop podjetja na tuji trg z udeležbo kapitala, obstajajo štiri možnosti vstopa na tuji trg (Dubrovski 143, 2004):

- izgradnja novih proizvodnih, trgovskih ali poslovnih obratov v tuji državi (greenfield naložbe),
- nakup obstoječega realnega premoženja v tuji deželi (brownfield naložbe),
- nakup podjetja ali dela podjetja (kapitalske združitve in prevzemi),
- udeležba s skupnim vlaganjem (joint venture).

Neposredne tuje investicije so za gospodarsko manj razvite države najhitrejši način za pospeševanje gospodarske rasti, posodabljanje zastarelih tehnologij, osvajanje novih managerskih tehnik ter zmanjševanje brezposelnosti. Pri tem je zelo pomembna struktura teh neposrednih tujih investicij. Pozitivni ekonomski učinek greenfield naložbe na gospodarstvo je zagotovo večji kot učinek preostalih oblik investiranja. Primerjava deleža neposrednih tujih investicij⁸ po posameznih novih članicah EU kaže na korelacijo med višjim deležem neposrednih tujih naložb v gospodarstvu in višjim BDP na prebivalca. Poljska ima najmanjši delež tujih naložb v razmerju do BDP in posledično tudi nižji BDP per capita.

3.2.1 Zgodovina neposrednih tujih investicij na Poljskem

Poljska se je že zelo zgodaj začela zavedati pomena neposrednih tujih investicij za gospodarstvo. Prvi poizkusi pridobivanja tujega kapitala segajo v sredino sedemdesetih let. Proces liberalizacije poljskega gospodarstva lahko tako glede na postopnost odprave pravnih ovir gospodarskim subjektom z udeležbo tujega kapitala, razdelimo na 4 faze (Karaszewski 2004, 186):

- faza začetnega odpiranja gospodarstva tujemu kapitalu v letih 1976-1985,
- faza počasnega odpiranja gospodarstva tujemu kapitalu v letih 1986-1989,
- faza odpiranja gospodarstva za tuji kapital in NTI v letih 1990-2000,
- faza odprtja za tuji kapital po letu 2001.

---

⁸ Glej tabelo 3.1.

Prvi tuji kapital v obliki neposrednih tujih investicij je na Poljsko pritekel že v drugi polovici 70 let⁹. Poljska je v teh letih naredila poizkus liberalizacije gospodarstva. Leta 1976 je ministrski kabinet izdal zakon po katerem so lahko izdajali dovoljenja tujim pravnim in fizičnim osebam za delovanje na poljskem trgu v nekaterih gospodarskih panogah. Ta zakon se je izkazal kot neučinkovit instrument za privabljanje tujih investorjev. Poslovno - pravno okolje je bilo za tuja podjetja še vedno neprijazno. Potencialni investitorji so bili nezadovoljni predvsem z določenimi ekonomskimi regulativami: pomanjkanje ugodnih kreditov poljskih bank, obvezen depozit 30% vrednosti ocenjene investicije na brezobrestni račun ter zamrznitev računa do realizacije 50% predvidene investicije, kapital je bilo potrebno investirati v konvertibilnih valutah, časovna omejitev dejavnosti, tuji investitor je moral imeti 50% večji izvoz kot uvoz . V naslednjih letih so sledili novi zakoni. Vsak posebej je pomenil korak naprej v smeri liberalizacije trga (Karaszewski 2004, 181-192):

- 1982: Zakon o poslovanju tujih malih podjetnikov na ozemlju Poljske. V letu sprejetja tega zakona je na Poljskem začelo poslovati 292 tujih malih podjetij.
- 1986: Zakon o družbah s tujim kapitalom, ki je omogočil sodelovanje tujih podjetij z domačimi. Tujci so lahko postali do največ 49% lastniki poljskega podjetja.
- 1988: Zakon o družbah z udeležbo tujega kapitala. Na podlagi tega zakona so lahko začela na Poljskem poslovati podjetja z večinskim deležem tujega kapitala. Zakon je oživil interes tujih vlagateljev. Leta 1989 je začelo poslovno aktivnost 247 tujih podjetij, leta 1990 pa 734.
- 1991: Zakon o družbah s tujim kapitalskim vložkom, ki je ukinil obvezno pridobivanje dovoljenja za ustanovitev podjetja s tujim kapitalom. Omejitve so ostale za nekatere panoge: obrambna industrija, upravljanje pristanišč in letališč, posredništvo nepremičnin, itd.
- 1999: Zakon o poslovni dejavnosti, ki je podelil poljskim in tujim podjetnikom enake pravice pri ustanavljanju in vodenju poslovnih aktivnosti na Poljskem. Tuji podjetniki, smejo po načelu recipročnosti, začeti in voditi posle na osnovi enakih načel, ki veljajo za podjetnike s stalnim prebivališčem ali registriranim sedežem na Poljskem, razen če mednarodni sporazumi ratificirani s strani Poljske, zahtevajo drugače.
- 2004: Zakon o ekonomski svobodi, ki definira nerezidente in tuje osebe in tuje podjetnike. Tuja oseba je oseba, ki ima stalno prebivališče v tujini in nima

---

⁹ Tuji kapital je na Poljsko pritekal že tudi veliko prej. Že v obdobju med obema vojnama so tuji investitorji vlagali na Poljskem kapital v obliki neposrednih tujih investicij. Leta 1928 je na Poljskem delovalo 61 tujih podjetij. Vrednost investiranega kapitala pa je bila 214 mln. PLN. Največ tujih podjetij je bilo iz Francije (15), Nemčije (11), Avstrije (7), Belgije (6) in Velike Britanije (5) (Karaszewski 2004, 180).

- poljskega državljanstva, in pravna oseba s sedežem registriranim v tujini. Tuje osebe iz EU in iz držav članic EFTA lahko poslujejo na Poljskem pod istimi pogoji kot domača podjetja.

Tokovi NTI na Poljskem od 1990 dalje

Poljska je v prvih letih tranzicije uspela privabiti razmeroma majhne tokove NTI na prebivalca v primerjavi z drugimi državami Srednje in Vzhodne Evrope (SVE). Tokovi NTI so od leta 1990, ko so znašali 89 milijonov USD, narasli na 1,8 milijarde USD v letu 1994. Temu pa je v poznih 90-ih letih sledila hitra ekspanzija tokov NTI na račun zagona privatizacije, ki je stimulirala tuje prevzeme. V obdobju med 1994 in 2000 so naraščali z neverjetno povprečno letno stopnjo rasti 31% in leta 2000 dosegli maksimalno vrednost 9,3 milijarde USD, daleč najvišjo med državami SVE. Potem pa je leta 2001 sledilo zmanjšanje pritokov NTI na 5,7 milijarde USD in 4,1 milijarde USD 2002 (Gregorin 2004, 7). Po vstopu v Evropsko unijo 1. maja 2004 se je interes tujih investorjev ponovno močno povečal. Leta 2004 je Poljska zabeležila največji pritok NTI po letu 2000.

3.2.1 Stanje neposrednih tujih naložb na Poljskem

V letu 2004 je na poljskem trgu poslovalo že 51.500 podjetij s tujim lastništvom. Tuja podjetja so prinesla nova delovna mesta in modernizirala gospodarstvo. Poljsko gospodarstvo je že močno privatizirano, vendar pa zaradi nizke cene delovne sile, še vedno velike stopnje brezposelnosti, nižje cene nepremičnin, dosegljive in izobražene delovne sile, bližine pomembnih Zahodnih in tudi Vzhodnih trgov ponuja veliko priložnosti za potencialne investitorje. Poleg naštetega je Poljska z vstopom v EU postala še relativno stabilen trg s stabilno denarno valuto in se bo v prihodnosti verjetno še naprej razvijala z vsaj 2-3 krat višjo gospodarsko rastjo od povprečja Evropske unije. Poljska po ocenah številnih institucij spada med najprivlačnejše države za tuje investicije. Pomemben je tudi podatek, da se povečuje delež greenfield investicij. To pomeni, da tudi tujci zaznavajo Poljsko kot zanimivo za nadaljnji razvoj poslovanja in dobičke tudi reinvestirajo nazaj v njeno gospodarstvo.

Razvoj Poljske v zadnjih dveh desetletjih je močno povezan z neposrednimi tujimi investicijami. V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja je na Poljsko začel pritekati tuji kapital in takrat se je sočasno tudi začela povečevati tudi gospodarska rast. Od začetka tranzicije pa do konca leta 2004 je na Poljsko priteklo že za 84,477 milijard dolarjev neposrednih tujih investicij, kljub temu ostaja še veliko atraktivnih območij za investiranje, saj se je večina NTI skoncentrirala v nekaj glavnih vojvodstvih. Varšava je tako do 31. 2. 2003 prejela kar 30% vseh NTI, sledi Šlask s 14,6 % in Velika Poljska s 9,1 % (PAIIZ 2005). Najmanjši prejemnik NTI na seznamu vojvodstev pa je Podlaskie s samo 1,3 odstotnim deležem vseh NTI. Varšava tako za tuje investitorje postaja manj zanimivo področje, medtem ko so vedno bolj atraktivni drugi predeli Poljske.

Tabela 3.3 Koncentracija NTI po Vojvodstvih

Vojvodstvo	Število NTI	% vseh NTI
Mazowieczke	801	30
Slaskie	390	14,6
Vielkopolskie	242	9,1
Dolnoslaskie	207	7,8
Lodzkie	160	6,0
Pomorskie	144	5,4
Malopolskie	141	5,3
Kujavsko-pomorskie	111	4,2
Zahodnio-pomorskie	95	3,6
Podkarpacie	62	2,3
Lubuskie	63	2,4
Lubelskie	59	2,2
Varminsko-Mazurskie	57	2,1
Swietokrzyskie	54	2,0
Opolskie	47	1,8
Podlaskie	36	1,3
SKUPAJ	2669	100

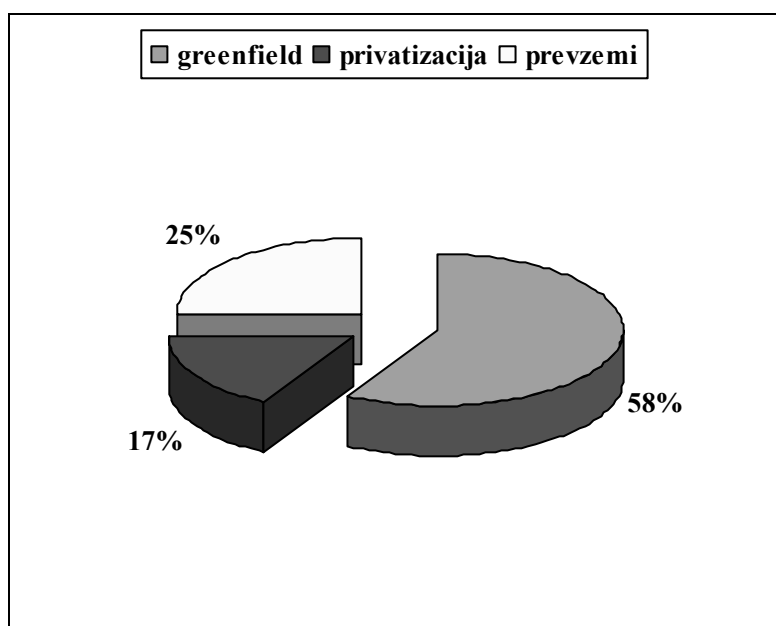
Vir: PAIiZ 2005

Nemška centralna banka je izračunala, da se je v letih 1994-2003 pritek neposrednih tujih investicij v regijo Srednje in Vzhodne Evrope, povečal za skoraj 10-krat. V razmerju do bruto družbenega proizvoda držav SVE pa so NTI narasle s 6,9% v letu 1994 na 33,2% leta 2003. K povprečni 3,5 odstotni gospodarski rasti v regiji v zadnjih desetih letih so neposredne tuje investicije prispevale 2,3 odstotne točke. Na Poljskem je povprečna gospodarska rast v zadnjih letih znašala 4,5% in od tega so 3,5 odstotne točke prispevale neposredne tuje investicije (Deutsche Bank 2005, 14-20).

Spodbujanje neposrednih tujih naložb je zato za Poljsko ena od ključnih dejavnosti za pospeševanje gospodarske rasti in zmanjševanje brezposelnosti. V zadnjem desetletju prejšnjega stoletja so se kapitalski pritoki iz naslova neposrednih tujih investicij hitro povečevali. V letu 2000 so neposredne tuje investicije dosegle vrh pri 9,3 milijarde USD. Sledil je precejšen padec, ki je bil posledica slabe svetovne gospodarske konjunktore in tudi povečane atraktivnosti nekaterih drugih držav. V letu 2004 je spet čutiti oživljeno zanimanje tujih investitorjev za poljski trg. Poljska agencija za informiranje in tuje investicije pričakuje da bo že v letu 2006 priliv NTI presegel 10 milijard USD.

Na Poljskem skrbi za promocijo in pridobivanje tujih vlagateljev posebna agencija za tuje investicije¹⁰. Ta agencija omogoča tujim investitorjem pridobiti kompleksnejše informacije in svetuje tujim podjetjem pri vseh investicijskih procesih. Poleg PAIiZ-a se z vodenjem statistike neposrednih tujih investicij ukvarjata še Narodna Banka Poljske in Poljski statistični urad. Narodna banka Poljske v skladu merili OECD šteje za neposredno tujo investicijo vsako udeležbo tujega kapitala v poljskem gospodarstvu, ki presega 10% vseh izdanih navadnih delnic podjetja (Karaszewski 2004, 111).

Slika 3.1 Struktura NTI na Poljskem leta 2004

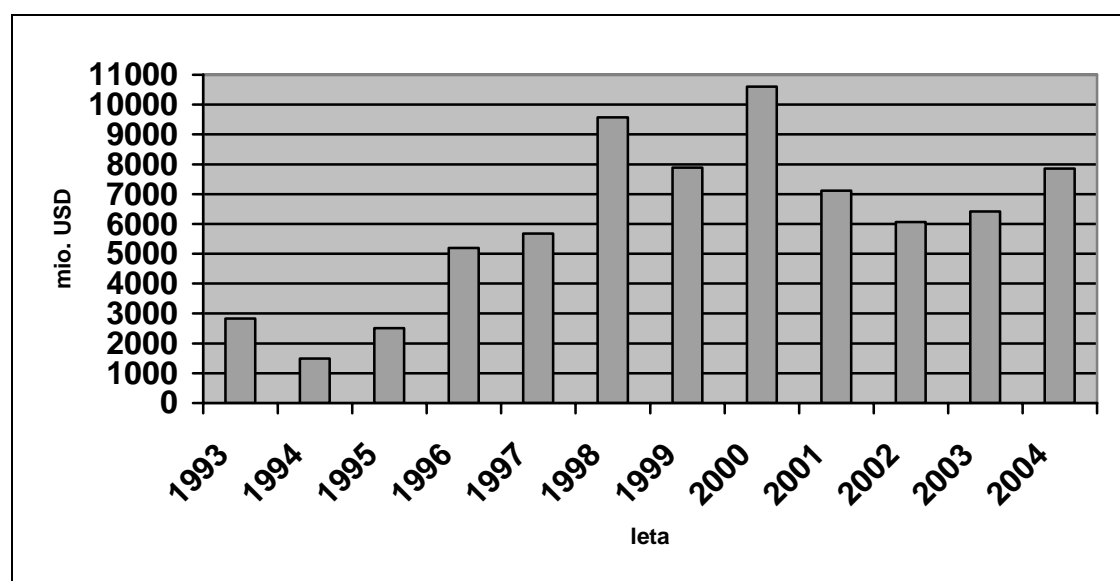

Vir: PAIiZ 2005

Iz slike 5 je razvidno, da je bil delež greenfield naložb v celotni strukturi neposrednih tujih naložb kar 58 %, 87 % teh naložb je bila financirana z dobički ustvarjenimi na Poljskem (PAIiZ 2005). To kaže na to, da so investitorji zadovoljni s poslovnimi razmerami in davčnimi pogoji poslovanja in dobičke tudi reinvestirajo nazaj v poljsko gospodarstvo.

¹⁰ Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiZ).

Slika 3.2 Pritok tujega kapitala na Poljsko v letih 1993-2004

Vir: PaIiIZ 2005

3.2.2 Slovenske neposredne tuje naložbe na Poljskem

Na Poljskem po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije deluje okoli 40 slovenskih podjetij in predstavništev. Po podatkih Banke Slovenije pa je bilo na Poljskem konec leta 2004 skupaj za 132 milijonov evrov slovenskih neposrednih naložb. Lek je maja 2004 odprl proizvodno – logistični center v Strykoku blizu Lodža. To je bila največja slovenska naložba na Poljskem, vredna 70 milijonov evrov. Krka je svoj proizvodno – distribucijski center odprla že leta 2001. Pomembnejši slovenski naložbeniki so še Eti Izlake, Alpos in Helios, ki je v letu 2005 odprl distribucijski center v Ostrowu Wielkopolskem (Gospodarska zbornica Slovenije 2005).

3.2.3 Razlogi za investiranje na Poljskem

Nizki stroški dela, dosegljivost kvalificirane delovne sile in velik trg so glavni razlogi za investiranje v katerokoli državo. Za podjetja, ki na Poljskem investirajo v proizvodne ali storitvene dejavnosti, so pomembni dejavniki za delovanje na tem trgu: velik trg, solidna gospodarska rast, ugodna geostrateška pozicija Poljske in članstvo v EU, predvsem pa dosegljivost izobražene delovne sile.

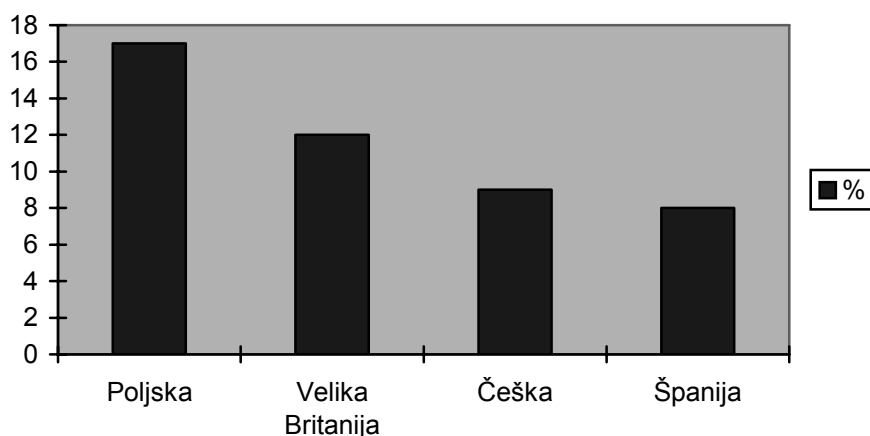
Motorola Global Software Group, ki je v Krakovu odprla raziskovalno razvojni center navaja pomembnost dejavnikov za investiranje na Poljskem po naslednjem vrstnem redu: dosegljivost kvalificirane delovne sile, nižji stroški delovanja in geografska diverzifikacija investicij, visoka motiviranost in predanost delu poljskih

delavcev, zaledje dobrih univerz, podpora in sodelovanje lokalnih in državnih oblasti, vstop Poljske v EU in visoka rast produktivnosti (PAIiZ 2005).

V reviji Europe Business Monitor, ki ga izdaja globalno distribucijsko podjetje UPS, se je kar 44 odstotkov od 1500 vrhunskih menedžerjev velikih zahodno-evropskih korporacij, strinjalo z izjavo, da ima Poljska »največji potencial za posle« med desetimi novimi državami članicami EU. Za Češko se je odločilo devet, za Madžarsko pa pet odstotkov vprašanih managerjev (Poljski ekonomsko - trgovski urad v Sloveniji 2005). Svetovalno podjetje A. T. Kearney pa je objavilo, da je Poljska za tuje vlagatelje najprivlačnejša država v Evropi, v svetovnem merilu pa je v tem pogledu na četrtem mestu – za Kitajsko, ZDA in Mehiko.

Po raziskavi svetovalnega podjetja Ernst&Young o privlačnosti za neposredna vlaganja v letu 2005, ki je bila izvedena med izvršnimi direktorji globalnih multinacionalk, je Poljska najprivlačnejša destinacija za tuje investicije v Evropi. Srednje vzhodna regija, v katero je leta 2004 priteklo kar 31% vseh NTI v Evropi, pa postaja po mnenju vodilnih managerjev svetovnih podjetij konkurenčna tudi Kitajski. 16 odstotkov direktorjev je na vprašanje, kam v Evropi nameravajo v naslednjem letu investirati oziroma širiti poslovanje, odgovorilo, da na Poljsko. 17 odstotkov pa jih smatra, da so na Poljskem najnižji stroški delovne sile. V tej raziskavi se je Poljska uvrstila še na prvo mesto po dosegljivosti industrijskih zemljišč, drugo mesto glede fleksibilnosti zaposlovalnih pogojev in drugo mesto glede potencialne rasti produktivnosti. Slika 3.3 prikazuje odgovore managerjev na vprašanje kje v Evropi so najcenejši stroški delovne sile.

Slika 3.3 Najprivlačnejše države za NTI v Evropi

Vir: Ernst

& Young 2005

Velika koncentracija NTI v Varšavi in okolici in zelo malo tujih naložb v večini ostalih regij, predstavlja veliko priložnosti za tuje vlagatelje tudi v drugih regijah. V prihodnosti se bodo tuji vlagatelji odločali predvsem za naložbe v regije, ki dosedaj niso bile deležne večjih pritokov neposrednih tujih investicij.

Tabela 3.4 Seznam največjih tujih investitorjev v letu 2004

investitor	Vrednost naložbe v mio USD	Država registrirane dejavnosti	Država izvora	dejavnost
Apollo Rida	800	USA	USA	Nepremičnine
France Telecom	450	Francija	Francija	Telekomunikacije
LNH Holding	390	Nizozemska	Indija	Kovinska ind.
BEG S.A	356	Francija	Francija	strojništvo
Vattenfall AB	305	Švedska	Švedska	Oskrba z vodo, elektriko, plinom
Toyota	220	Belgija	Japonska	Avtomobilska ind.
IVAX Corp.	210	ZDA	ZDA	farmacija
Volkswagen AG	195	Nemčija	Nemčija	avtomobilska
KBC Bank N.V.	192	Belgija	Belgija	Finančništvo
LG Electronics	178	Koreja	Koreja	elektro

Vir: PaIIZ 2005

3.2.4 Struktura neposrednih naložb po posameznih sektorjih

Tuji vlagatelji leta 2004 vložili 39,9 % vseh neposrednih tujih naložb v proizvodne dejavnosti. Največji delež med proizvodnimi dejavnostmi sta imeli proizvodnja transportne opreme in proizvodnja hrane in pijače z 8,3 oziroma 8,2 % deleža vseh NTI na Poljskem. Med storitvenimi dejavnostmi ima največji delež finančno posredništvo s 23,4 odstotnim deležem. Poljska agencija za informiranje in tuje investicije na svojih spletnih straneh predstavlja naslednje gospodarske sektorje, v katere je do sedaj že priteklo veliko tujega kapitala in so še vedno zelo atraktivni za neposredna vlaganja:

Raziskovalno razvojna dejavnost

Vedno več multinacionalnih podjetij se odloča za ustanovitev svojega raziskovalnega inštituta na Poljskem, tako je sedaj lociranih že več kot 30 tujih raziskovalnih inštitutov. Intel ima v Gdansku enega od svojih dveh R&R centrov. Motorola je izbrala Krakov za svoj prvi evropski center za razvoj programske opreme. Delphi (Krakov) in Siemens (Vroclav) imata na Poljskem eno izmed največjih svojih R&R centrov na svetu. Seznam večjih tujih R&R centrov je v tabeli 3.5.

Tabela 3.5 Največji raziskovalno - razvojni centri na Poljskem

R&R CENTRI TUJIH PODJETIJ NA POLJSKEM	
ABB	Lucent Technologies
ADB	Lurgi
Alstom	Microsoft
American Management System	Motorola
Avon	Ontrack
Bombardier	Oracle
Bosh - Siemens	Philips
CapGemini Polska	Pliva
Cederroth	Pratt & Whitney
CH2M HILL	Remy Internationale
Delphi Automotive System	Samsung Electronics
General Electric Aircraft Engines	SAS Institute
GlaxoSmithKline	Siemens
IBM	TopGaN
Intel	TRW Automotive
LG Electronics	

Vir: PaIiZ 2005

Letalski sektor

Poljska proizvaja in vzdržuje letala vseh vrst. V tej panogi deluje 55 podjetij s 16.000 zaposlenimi, ki proizvajajo majhna potniška in športna letala, helikopterje, jadralna letala ter dele in komponente za letalski sektor. Veliko družb s področja letalske industrije pa pospešeno investira na Poljsko. Lep primer je družba Pratt & Whitney, ki je že lastnica dveh tovarn v Kališu. V letu 2004 je investirala 200 milijonov USD. V načrtu pa ima odpreti najsodobnejšo livarno in tovarno za proizvodnjo natančnih letalskih delov, v kateri bodo sestavljali motorje za F-16. Za večja vlaganja v poljsko letalsko industrijo pa se odločajo še mnogi večji proizvajalci letal in letalskih delov, kot so: EADS¹¹, Lockheed Martin, Boeing in British Aerospace.

Največji del letalske industrije je strnjen v vojvodstvu Podkarpacie v okolici mesta Rzesov. V tako imenovani letalski dolini je lociranih 40 podjetij s 11.000 zaposlenimi. V letalsko dolino je vključena tudi tehnološka univerza v Rzesovu. Posledice koristnih učinkov neposrednih tujih investicij v letalski sektor na poljsko gospodarstvo pa se že kažejo tudi v ustanavljanju domačih podjetij, ki delujejo v tej industriji. Primer je Ultratech, lokalno domače podjetje z 24 zaposlenimi, ki dobavlja dele za motorje multinacionalni WSK. Letalska podjetja tesno sodelujejo z tehnološko univerzo pri usposabljanju letalskih inženirjev. Tudi največja letalska podjetja so sprejela lokalne

---

¹¹ European Aeronautic Defence and Space Company

tehnične šole za usposabljanje kvalificiranih delavcev in strokovnjakov. Poljska tako s pomočjo neposrednih tujih vlagateljev prenaša znanje iz tujih podjetij v lastno gospodarstvo in postopoma ustvarja temelje tudi razvoj domačih podjetij v tem sektorju.

Avtomobilska industrija

Avtomobilska industrija je strnjena predvsem na 4 območjih: Katowice, Poznan, Varšava in Vroclav. Visoka produktivnost ob zelo nizkih stroških je glavna značilnost poljskih avtomobilskih tovarn. Pritok tujih investicij v avtomobilski sektor je rezultat hitrega razvoja mreže dobaviteljev. Avtomobilski giganti, kot so Toyota, Isuzu, Volkswagen, MAN, Volvo, General Motors, so vzpodbudili razvoj domačih dobaviteljev. V letu 2003 so poljske tovarne dobavile za 15 milijard PLN avtomobilskih komponent, naslednje leto pa že za 20 milijard PLN. Razvoj tega sektorja je močan spodbujevalec številnih domačih podjetij, ki se pojavljajo in poskušajo konkurirati tujim multinacionalkam. Odlična primera sta podjetji Inter-Groclin in Solaris Bus&Coach. Solaris je proizvajalec avtobusov. V letu 2004 je dosegel 117% rast izvoza. Od proizvedenih 469 avtobusov jih je 346 prodal na tujih trgih. Načrtovana prodaja za leto 2005 je bila že 720 avtobusov. Poleg avtobusov proizvajajo še trolejbus, ki imajo tudi velik prodajni potencial predvsem zaradi svojih ekoloških lastnosti. Inter-Groclin pa je podpisal pogodbo s podjetjem Faurecia v vrednosti 500 milijonov zlotov in bo do konca leta 2005 začel proizvajati sedežne prevleke za BMW mini. Poljska je tudi vodilni proizvajalec avtomobilskih komponent kot so avtomobilske gume, avtomobilski sedeži in notranja oprema, električni kabli in avtomobilski zavorni sistemi. Trenutno na Poljskem deluje v omenjeni panogi več kot 400 podjetij (proizvajalcev in dobaviteljev, tako z domačim kot s tujim kapitalom). Toyota je na primer do leta 2004 vložila v Poljsko avtomobilsko industrijo 100 milijonov evrov, samo v letu 2005 pa še dodatnih 300 milijonov. V Vroclavu pa je Volvo zgradil največjo tovarno avtobusov v Evropi (PAiIZ 2005).

Bela tehnika

V sektoru bele tehnike deluje okoli 440 podjetij. Največji poljski proizvajalec Amica izvozi 55% proizvodnje na tuje trge. Ima tri blagovne znamke: Premiere za nemški trg, Gram za skandinavsko tržišče, Hansa pa je zelo popularna v Vzhodni in Srednji Evropi. Amica ima na Poljskem trgu 30% tržni delež. Znani domači proizvajalec bele tehnike je še Zelmer. Tudi sektor bele tehnike je očitno zelo privlačen za tuje investitorje. V letu 2004 so se za lociranje proizvodnje oziroma investiranje na Poljsko odločila številna podjetja, npr. Whirpool, Indesit Germany, BSH Bosch, Siemens Hausgerate Gmbph in Elektrolux. Investicije naštetih podjetij pa so prinesla 3000 novih delovnih mest.

Poljska vodilni proizvajalec jaht v regiji

Poljska je največji proizvajalec jaht do dolžine 7.5 metra v Evropi. Največjih pet ladjedelnic, Balt Yacht, Delphia Yacht, Galeon, Ostroda Yachts in Šlepsk, izvozi skoraj 100% svoje proizvodnje. V zadnjih 5 letih so prodajo povečali za petkrat, dosegli 500 mio PLN prodaje ter podvojili število zaposlenih. Zaradi uspešne prodaje v sektorju malih jaht v zadnjem času vedno več investirajo v proizvodnjo večjih jaht.

Poljska - storitveni center Evrope

Poljski Ekonomsko-trgovski urad v Sloveniji na svojih spletnih straneh poroča, da je lani eno najbolj znanih svetovnih podjetji McKinsey & Company, pripravilo poročilo, ki pravi, da lahko v naslednjih petih letih naložbe v storitveno dejavnost na Poljskem dosežejo vrednost 15 milijard evrov. Investicije pa bi lahko ustvarile pol milijona novih delovnih mest. Danes v tej dejavnosti deluje 770 podjetij, do leta 2008 pa se pričakuje 1400 takih centrov. Poljska postaja storitveni center za celotno Evropo. Taki storitveni centri zagotavljajo različne storitve, kot so finančne storitve, računovodstvo, informacijske storitve, R&R. Primer je podjetje Business solution Polska, ki zagotavlja računovodske storitve za poljsko podružnico Fiat-a. Zaposlenih je okoli 85 ljudi, ki pripravljajo podatke za stranke iz Nemčije, Francije, Italije, Španije in Belgije. Podobne centre so na Poljskem odprle že naslednje mednarodne korporacije: Philips (Łódź), Accenture (Lodź), General Electric (Lodź), Cap Gemini, Ernst & Young (Krakow), IBM (Krakow), Lufthansa (Krakow), Thomson (Varšava), Citigroup (Olsztyn), KPMG (Krakow, Poznan), Exult (Krakow), Tchibo (Varšava). Našteti centri zagotavljajo storitve za evropske podružnice multinacionalk. Investitorji imajo možnost lociranja skupnega servisa storitev na območju posebnih ekonomskih con, tako, da je njihovo davčno breme minimalno. Poljska postaja vodilna država SVE regije v pritoku NTI v sodobni sektor storitev, ker je edina država v regiji, ki izpolnjuje vse pogoje za privabljanje takih investicij. Predvsem ima poceni, izobraženo in lahko dosegljivo delovno silo.

Poljska kot pomembna turistična destinacija

Leta 2000 je Poljsko obiskalo 14,6 milijona turistov, prihodek od turizma¹² je predstavljal 2,2 odstotka BDP. V letu 2001 je imel turizem v strukturi BDP s 33,5 milijardami zlotov že 4,6% delež (NSRR 2005, 9). V letu 2005 jo je obiskalo 64,5 milijona tujcev, od tega 15,2 turistov. Poljska se uvršča na sedmo mesto v Evropi glede na število naravnih zdravilišč, najbolj pomembna so: Nalecínów, Krynica Zdroj

---

¹² Poljski inštitut za turizem je napovedal 6,5 milijarde USD prihodkov od turizma v letu 2006

Augustov, Kolobrzeg, Ciechocinek, Rabka, Duszniki Zdroj in Vieliczka. Med tujimi gosti je največ Nemcev¹³, Nizozemcev in Angležev.

Poljska kot finančni center Srednje Evrope

Kapitalski trgi na Poljskem morajo narediti še veliko, da bodo lahko igrali podobno vlogo kot v najrazvitejših gospodarstvih, kljub temu pa Varšava že postaja finančni center Srednje evropske regije. Varšavska borza je bila ustanovljena že leta 1817 in do druge svetovne vojne, s prekinitvijo v letih 1917-1921, delovala 118 let, potem pa je izginila iz prizorišča in ponovno začela delovati aprila 1991 (Polish Market, 2005a).

V letu 2004 je kapitalizacija na varšavski borzi dosegla 52 milijard evrov, kar je za 77 odstotkov več kot v predhodnem letu. Za primerjavo: borzi v Pragi in Budimpešti sta dosegli 22 oziroma 21 milijard kapitalizacije, medtem ko je dunajska borza imela 65 milijard evrov kapitalizacije. Razlika med dunajsko borzo, ki je zaenkrat še največja v Srednji Evropi, in varšavsko se hitro manjša. Rast glede na število novih podjetij, kotirajočih na borzi je bila druga najhitrejša v Evropi. V letu 2004 je na borzo v Varšavi vstopilo 36 novih podjetij. Večje število novih podjetij so zabeležili samo na londonski borzi. V letu 2005 se pričakuje, da bo na borzi kotiralo podobno število novih podjetij. Skupno število vseh podjetij, ki kotirajo na Varšavski borzi je sedaj že okoli 250 (Financial times 2005a). V letu 2004 je tako največji pritok na Varšavsko borzo prinesla privatizacija največje banke PKO BP, ki je dosegla kar 7,73 milijarde PLN. V letu 2005 pa se je prilivu iz naslova privatizacije moč zahvaliti naftni rafineriji Lotos (1,01 milijarde) in naftni družbi PGNiG (2,68 milijarde zlotov). Celotna vrednost pritoka kapitala iz privatizacije na Varšavsko borzo v tem letu pa je ocenjena na okoli 6 milijard PLN (povzeto iz Financial Times 2005a).

Poljska živilska industrija

Poljska agroživilska industrija je pred in po vstopu v EU doživela pravi razcvet, saj so poljski živilski izdelki povprečno za 30% cenejši kot izdelki proizvedeni drugje v EU (PAiIIZ 2005). Kmetijski pridelki s Poljske prodirajo na trge starih in novih članic Evropske unije. Leta 2003 je imela država prvič presežek v trgovanju s živilskimi izdelki, ki je znašal 453 milijonov evrov. V letu 2004 pa se je presežek skoraj podvojil. Na uspeh poljskih živilskih izdelkov na tujih trgih ne odločajo samo nizki stroški in posledično konkurenčna cena. Pomembna je tudi visoka kakovost poljskih kmetijskih pridelkov. Uporaba gnojil in pesticidov na Poljskem je namreč zelo nizka (UNIDO 2005, 37). Seveda pa bi brez vstopa v EU in s tem povezanega zmanjševanja carinskih ovir, malokdo na Zahodu spoznal kakovost poljske hrane. Izvoz živilskih izdelkov bi lahko rasel še hitreje, vendar morajo poljski proizvajalci mesa in mlečnih izdelkov za

---

¹³ Po podatkih poljskega Inštituta za turizem je v letu 2005 Poljsko obiskalo 28 milijonov nemcev, kar je za 12,6% več kot leta 2004.

izvoz v EU prej izpolniti tudi stroge predpise Evropske unije. V prvih desetih mesecih leta 2004 so največji med njimi za različne naložbe namenili že približno milijardo evrov. Tudi pridelava zelenjave se je močno povečala. Še leta 2003 so poljski kmetje prodali v tujino samo 240 ton svojih paradižnikov. V 2004 pa je samo britanska veriga hipermarketov Tesco v Veliko Britanijo pripeljala že 2500 ton poljskih paradižnikov. Leta 2001 so poljski pridelovalci izvozili v Evropo pet tisoč ton šampinjonov, v letu 2005 pa že okoli 100.000 ton.

Z vstopom v EU se je hitro spremenil tudi položaj poljskih proizvajalcev mleka. V prvih osmih mesecih 2004 so v tujino prodali 68 odstotkov več izdelkov kot v istem obdobju leto prej. Po 1. maju 2004 so se cene sira, ki jih plačujejo tuji odjemalci, zvišale za 15 odstotkov, masla za 22, mleka v prahu pa kar za 30 odstotkov. Poljska je največji izvoznik jabolk v Evropi in tudi največji dobavitelj jabolčnega koncentrata. Velika podjetja v živilski panogi so Fresh Fruit Poland, Mazovia fruit, Maspex, Hoop, Roleski in Żywiec (Poljski ekonomsko-trgovski urad 2005).

3.2.5 Poljske naložbe v tujini

Poljaki zaenkrat še nimajo veliko izkušenj z investiranjem v tujino, čeprav se v zadnjem času tudi poljska podjetja vedno pogosteje odločajo za internacionalizacijo poslovanja in prevzeme podjetji v tujini¹⁴. Naftna družba PKN Orlen je kupila češki Unipetrol, Maspex je kupil podjetji na Češkem in Madžarskem. Amica, ki je kupila danski Gram pa načrtuje odprtje nove tovarne v Rusiji do sredine leta 2007.

3.2.6 Davčni okvir poslovanja na Poljskem

Administrativni postopki, zapletenost davčnega sistema in visoki davki so, tako kot v Sloveniji, pogosto predmet obravnave v razpravah o konkurenčnosti poljske ekonomije. Za davčno okolje na Poljskem je značilna relativno visoka obremenitev plač in nizek davek na dobiček. Trenutni davki, ki jih mora plačevati podjetnik, v primeru, da ne posluje znotraj posebne ekonomske cone, so prikazani v spodnji preglednici.

---

¹⁴ Leta 2002 so poljska podjetja v tujino investirala za 202 mio USD neposrednih tujih naložb, v letu 2004 pa že za 806 mio USD (World Investment Report 2005, 303)

3.6 Pregled glavnih davkov na Poljskem

davek	Stopnja/ značilnost
Davek na dobiček pravnih oseb	19%
Davek na osebni dohodek	Progresivna lestvica 19%, 30%, 40%
DDV	Osnovna stopnja 22%, znižani stopnji 7% in 3% in 0% za določene izjeme, izvoz blaga in določene osnovne artikle in storitve
Trošarine	Variabilna stopnja do 24%
Davek na nepremičnine	Višino določa lokalna oblast – občine. Odvisna je od vrste, lokacije in namena uporabe nepremičnine
Davek na transportna sredstva	Višino določi občina
Davek od civilnopravnih transakcij	Odvisno od vrste pravne storitve
Pristojbine	Za razne certifikate, dovoljenja, višina odvisna od vrste dokumenta

Vir: PAIiZ 2005

3.2.7 Posebne ekonomske cone

Posebne ekonomske cone so ločena območja znotraj teritorija Poljske, kjer se lahko poslovne aktivnosti odvijajo pod posebnimi pogoji. Trenutno je na Poljskem 14 posebnih ekonomskih con, njihov glavni cilj je podpora in pospeševanje regionalnega razvoja. Od leta 2001 so v veljavi nove regulative o posebnih ekonomskih conah. Podjetniki, ki dobijo dovoljenje za poslovanje v posebnih ekonomskih conah, so oproščeni plačila davka na dobiček, kar se šteje kot oblika državne pomoči.

Davčne in nedavčne olajšave v posebnih ekonomskih conah

Podjetja, ki se odločijo začeti poslovno dejavnost v posebnih ekonomskih conah, so deležna številnih ugodnosti (PAIiZ 2005):

- oprostitev davka na dobiček,
- olajšave pri plačevanju carin,
- oprostitev oziroma zmanjšanje davkov pri zaposlovanju novih delavcev,
- davčne spodbude pri investiranju v posebnih ekonomskih conah,
- različne regionalne pomoči (v večini 50% od investicije),
- ostale nedavčne olajšave povezane z investicijskimi procedurami.¹⁵

Splošni pogoji za investiranje v posebne ekonomske cone

Podjetniki, ki želijo delovati v posebnih ekonomskih conah in tako izkoristiti ugodne davčne in nedavčne pogoje, morajo izpolniti določene osnovne pogoje (PAIiZ 2005):

- investirati morajo najmanj 100.000 EUR,
- poslovne aktivnosti, za katere so prejeli denarno pomoč države oziroma davčne olajšave, morajo ohraniti tam najmanj 5 let,
- novo ustvarjena delovna mesta, za katera so prejeli regionalno pomoč, morajo ohraniti najmanj 5 let.

3.3 Infrastruktura

Prometna infrastruktura – bodisi cestna, železniška, rečna, pomorska, zračna – določa možnosti izbire načina logistike in izbora celovite prodajne poti in neposredno vpliva na raven stroškov trženja na izbranem trgu. Prav stanje in kakovost prometne infrastrukture lahko omogočita (ali pa onemogočita) vstop podjetij tudi na tiste dele trga, ki niso osrednji ali dovolj urbanizirani. Podjetja bi pogosto vstopila tudi na tiste dele trgov, ki so po kupni moči zanimivi, a niso ustrezno prometno dostopni (Brenčič, Hrastelj 2003, 35).

Za razvoj Poljske je zaradi njenega odličnega geostrateškega položaja v srcu Evrope, ključnega pomena posodobitev transportne infrastrukture. Tako cestna, železniška in pa tudi ladijska infrastruktura so v nezavidljivem stanju. Pomankanje

---

¹⁵ Na primer: brezplačna pomoč pri urejanju formalnosti in obveznosti pri zagonu poslovne aktivnosti na Poljskem.

dobrega avtocestnega omrežja pomembno vpliva na gospodarsko aktivnost in mednarodno menjavo in znižuje konkurenčnost Poljske.

Avtomobilski transport tovora zavzema kar tričetrtnski delež celotnega transporta, večji pomen ima še železniški transport s 18,5 odstotki. Ostali načini prevoza tovora so zelo redki. Struktura deležev tovornega transporta na dan 31. 12. 2004 je prikazana v tabeli 3.7.

Tabela 3.7 Struktura tovornega transporta na Poljskem

Vrsta transporta	Odstotki*
Ladijski transport	1,9
Cestni transport	75
Železniški transport	18,5
Cevni transport	4,0
Rečni transport	0,6
Zračni transport	0,0

*Stanje na dan 31. 12. 2004

Vir: PAIiZ 2005

Poljske ceste, ki so med najslabšimi v Evropi, sicer ne onemogočajo dostopa podjetij do željenih tržišč, kljub temu pa upočasnjujejo logistične procese. Za povečanje konkurenčnosti bo Poljska morala v prihodnosti pospešiti gradnjo avtocest. Ugodna lokacija in odprt dostop na zahod in bližina Rusije ponujata državi izjemne priložnosti.

Poljska vlada je po dolgih letih neodločenosti v letu 2005 presenetila z odločitvijo, da do konca leta 2013 zgradi 2085 km avtocest. Novo avtocestno omrežje bo državo postavilo v središče dogajanja (Financial Times 2005b). Veliko tujih podjetij namreč že sedaj seli logistične centre na Poljsko. Finančni najem modernega skladišča ali proizvodnih kapacitet v bližini Varšave, Lodža, Poznana ali Vroclava je lahko tudi do 50% cenejši kot na Češkem ali Madžarskem (PAIiZ 2005). Osnovno avtocestno omrežje z 2085 kilometrov avtocest bo tako zgrajeno do leta 2013. Glavni logistični problem je pomanjkanje avtocestnega omrežja. Dolžina železniških tras je nekako primerljiva z drugimi državami, medtem ko primerjava dožine avtocest med državami EU pokaže, da ima Poljska zanemarljivo majhno kilometrino avtocest, saj ima več avtocest celo mala Litva.

Tabela 3.8 Primerjava dolžine avtocest po državah

Država	Dolžina avtocest v km
Poljska	398
Litva	417
Madžarska	448
Češka	517
Velika Britanija	3,605
Italija	6,478
Francija	9,936
Nemčija	11,786

Vir: PaIiIZ 2005

Iz južne Poljske lahko podjetje brez težav oskrbuje večino Poljske, celo Češko republiko in najpomembnejše dele Nemčije. Pred vstopom v EU se je le malo podjetij zanimalo za namestitev centralnih logističnih centrov na Poljskem. Danes pa skladiščna in logistična podjetja kupujejo zemljo za gradnjo skladišč na območjih, ki se spreminjajo v logistična središča. Kvadratni meter zemlje je lahko tudi 10 krat cenejši kot v Nemčiji. Najpomembnejša območja so Vroclav - zaradi bližine nemške meje, Silesia – območje okoli Katovic, Poznan - srednje zahodna Poljska, in Lodž – osrednja Poljska, blizu kjer se bosta križali v prihodnosti zgrajeni avtocesti sever – jug in vzhod –zahod.

Do sedaj so logistične centre odpirali predvsem v varšavskem okolišu. Varšava z okoli 1 milijon kvadratnih metrov površine skladiščnih in logističnih prostorov predstavlja 78% vseh poljskih skladiščnih kapacitet. Toda obdobje dominacije Varšave se počasi končuje. Od 3,5 mln m² načrtovanih skladišč jih je za Varšavo predvidenih le 8%. Razlogi so v višjih cenah zemlje, nizki brezposelnosti in prenatrpanosti mesta pa tudi plače so najvišje v državi.

4 SODELOVANJE MED POLJSKO IN SLOVENIJO

S polnopravnim članstvom Slovenije v Evropski Uniji (1.5.2004) je z vidika tehnike opravljanja poslov nastalo novo tržno področje, ki se razlikuje tako od domače (slovenske) menjave, kakor tudi od menjave s tretjimi državami, torej tistimi, ki niso članice Evropske unije. Temu tržnemu področju, kjer gre za prestop državne meje, ne pa tudi carinske meje, pravimo intrakomunitarna menjava ali intrakomunitarni promet, sestavljen iz znotraj skupnostne pridobitve in znotraj skupnostne dobave blaga. Ta menjava ima tako na eni strani deloma značilnosti domače menjave, ko pri poslovanju pride do prestopa carinske in državne meje, in deloma tudi mednarodne menjave, ko vendarle gre za precej drugačno poslovno okolje, kot velja na domačem (slovenskem) trgu. Predvsem pa je bistvena sestavina posla na tem področju prestop meje, ki pomeni pripravo in izvedbo za to potrebnih postopkov, dokumentov in plačila nastalih obveznosti (Dubrovski 2005, 1).

Gospodarsko sodelovanje med Poljsko in Slovenijo je v preteklih letih potekalo v okviru mednarodnega trgovinskega sporazuma Cefta. Srednje evropski sporazum o prosti trgovini je bil podpisan leta 1992. Cefta je povezovala države SVE v skupen skoraj 90 – milijonski trg in delovala kot priprava na polnopravno članstvo v EU (Plachtej, Verhovnik 2000, 175-176).

Sporazum o prosti trgovini med Slovenijo in Poljsko je začel veljati 1.1. 1996 na podlagi Sporazuma o pristopu republike Slovenije k Cefti. Od 1.1. 1997 je medsebojno trgovanje z industrijskimi izdelki prosto, razen najboljčutljivejših izdelkov (Plachtej, Verhovnik 2000, 175-176). Od pristopa Slovenije k CEFTI dalje se krepi tudi gospodarsko sodelovanje.

Najpomembnejši bilateralni sporazumi, ki urejajo gospodarsko sodelovaje med državama so (Izvozno okno 2005):

- zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Poljsko o vzajemnem spodbujanju in zaščiti investicij,
- zakon o ratifikaciji Konvencije Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Poljsko o izogibanju dvojnemu obdavčenju v zvezi z davki na dohodek in premoženje,
- zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Poljsko o gospodarskem sodelovanju,
- zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Poljsko o pomorskem prometu,
- zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Poljsko o rednem zračnem prometu,
- zakon o ratifikaciji Pogodbe med Republiko Slovenijo in Republiko Poljsko o mednarodnih cestnih prevozih,
- zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Poljsko v izobraževanju, kulturi in znanosti,
- zakon o ratifikaciji Sporazuma o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Poljske,

- uredba o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Socialistične federativne republike Jugoslavije o sodelovanju in vzajemni pomoči v carinskih zadevah.

Poljska in Slovenija sta tako prek Cefte postali del novega skupnega evropskega trga, interes za poslovno sodelovanje med državama se je zato okreplil že pred vstopom v EU. Vendar pa zadnja širitev Evropske unije kljub temu predstavlja novo priložnost tudi za razširitev sodelovanja med Slovenijo in Poljsko. Pozitivni učinki, ki jih prinaša vstop v EU za obe državi, bodo sami po sebi vplivali tudi na medsebojno gospodarsko sodelovanje, še večji pa bodo ti učinki v kolikor se bosta državi lotili načrtnega spodbujanja medsebojnega sodelovanja. Za slovenska podjetja Poljska predstavlja velik trg, ki omogoča prodor tudi na ostale trge bolj ali manj razvitih držav. Poljska meji na Rusijo, Litvo, Belorusijo, Ukrajino, Slovaško, Češko republiko in Nemčijo. Ugodna lega v osrčju Evrope in Baltiško morje, ki predstavlja tudi lahek dostop do Skandinavskih trgov sta pomembni strateški prednosti Poljske. Poljska je za Slovenijo tudi zelo zanimiv nabavni trg, poljski proizvodi so vedno kakovostnejši in velikokrat enakovredni zahodnim proizvodom, cena pa je lahko precej nižja kot pri primerljivih zahodnih proizvodih.

Na drugi strani je Slovenija za Poljsko majhen a relativno bogat trg, ki je za njihova podjetja ravno tako zanimiv zaradi svoje zemljepisne lege. Čeprav poljska podjetja še nimajo veliko izkušenj z investiranjem v tujini, se tudi to počasi spreminja. Vedno več je dobrih in hitro rastočih poljskih podjetij, ki jih zanimajo tudi kapitalske povezave v tujini. V Sloveniji se je, na primer za prevzem Petrola, že zanimal PKN Orlen, največja poljska naftna družba.

4.1 Blagovna menjava 2004

V letu 2004 je po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije zabeležilo izvoz na Poljsko 417 slovenskih podjetij. Uvoznikov iz Poljske pa je bilo 1166. Državi sta v letu 2004 ustvarili skupaj za 530.000.000 evrov mednarodne menjave. Poslovno sodelovanje med državama pa vztrajno raste. V letu 2004 bil delež izvoza na Poljsko v celotni strukturi izvoza Slovenije 2,7 odstoten in pomeni za 0,1 odstotne točke manjši delež glede na predhodno leto. Poljska je predstavljala leta 2004 deseti največji slovenski izvozni trg in v primerjavi z letom 2001 ohranila isto pozicijo. Iz teh podatkov bi bilo mogoče sklepati, da Slovenija še ne namenja dovolj pozornosti temu trgu in da so možnosti prodaje slovenskih podjetij na tem trgu še velike. Za primerjavo: v sosednjo Hrvaško, ki ima 9 krat manj prebivalcev in podobno kupno moč, smo že leta 2003 izvozili za več kot milijardo evrov, celotna bilateralna trgovinska menjava pa je znašala več kot 1,4 milijarde evrov. Na po kupni moči primerljivo Slovaško pa smo leta 2003 izvozili samo pol manj kot na Poljsko, kljub temu, da ima ta približno sedemkrat manj prebivalcev. Velik trg, odličen geostrateški položaj in nižja raven bilateralne mednjave so dejavniki, ki delajo Poljsko bolj zanimivo za slovenske izvoznike od drugih držav članic EU. Pregled trgovinske menjave med državama je prikazan v spodnji tabeli.

Tabela 4.1 Bilateralna trgovinska menjava med Slovenijo in Poljsko*

LETO	IZVOZ	UVOZ	SKUPAJ
1996	112.936	38.725	151.661
1997	137.603	51.698	189.301
1998	161.277	69.531	230.809
1999	178.670	103.991	282.661
2000	245.189	149.768	394.958
2001	271.063	160.657	431.720
2002	304.568	167.977	472.545
2003	310.865	189.374	500.240
2004	334.345	196.345	530.420

*v 1000 EUR

Vir: Gospodarska zbornica Slovenije 2005

Tabela 4.2 Rast Izvoza Slovenije na Poljsko v letih 1999 – 2004

LETO	1999	2000	2001	2002	2003	2004
St. rasti (%)	10,8	37,2	10,6	12,4	2,1	7,6
Delež (%)	2,2	2,6	2,6	2,8	2,8	2,7
Rang	8	8	10	9	10	10

Vir: Gospodarska zbornica Slovenije 2005

Poljska je v prvih treh četrletjih 2005 ohranila skoraj enak delež v strukturi slovenskega izvoza in napredovala za eno mesto na lestvici največjih sloveskih izvoznih trgov na 9 mesto. Na strani uvoza pa Poljska zaseda 12 mesto, kar je za 4 mesta bolje kot v 2004. Po teh podatkih bi lahko sklepali, da menjava med Slovenijo in Poljsko raste s podobno hitrostjo kot z ostalimi članicami, vendar pa bi bila lahko rast glede na potencial veliko večja. Na uvozni strani je Poljska po lestvici napredovala, vendar je njen delež padel z 1,5 na 1,4 odstotka, medtem ko je večina držav, na lestvici prvih deset, delež v slovenskem uvozu močno povečala.¹⁶ Veliko večji delež ima z 2,3 % tudi Češka

¹⁶ Nemčija z 18,9 na 19,7%, Italija iz 17,2 na 18,2%, Avstrija z 8,8 na 11,6%, Hrvaška s 3,1 na 4%, Španija iz 2,2 na 3,9%, Madžarska iz 2,6 na 3,8% (GZS 2005).

Poljska ima glede na velikost BDP in dinamiko izvoza v preteklih letih zagotovo velik potencial za povečanje tako izvoza kot uvoza s Slovenijo.

Tabela 4.3 Rast uvoza iz Poljske v Slovenijo v letih 1999 – 2004

LETO	1999	2000	2001	2002	2003	2004
St. Rasti(%)	49,6	44,0	7,3	4,6	12,7	15,0
Delež (%)	1,1	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6
Rang	18	17	17	16	15	16

Vir: Gospodarska zbornica Slovenije 2005

4.1.1 Največji uvozniki in izvozniki in struktura menjave

Slovenija je po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije izvozila največ zdravil (35%), osebnih avtomobilov (6,4%), hladilnikov in bele tehnike (3,1 %), papirja in kartonov (3%), delov in pribora za motorna vozila (3 %), preparatov za lase (2,9 %). Struktura uvoza s Poljske pa je bila naslednja: heterociklične spojine s heteroatomami dušika (12,8 %), pnevmatične gume (8,4 %), osebni avtomobili (5,7 %), deli in pribor za motorna vozila (4,6 %), pohištvo in deli pohištva (3,9 %). Največji izvozniki leta 2004 so bila naslednja podjetja Lek, Krka, Revoz, Gorenje, Henkel Slovenija, Acroni, Talum, Sava, LTH Unitech in Goričane d.d. Največji uvozniki pa so Julon, Sava Tires, Lesnina, Revoz, Merkur, Procter & Gamble, Elektronabava d.d., Porsche Slovenija, Reckitt Benckiser in Melamin. Zdravila predstavljajo 35% slovenskega izvoza na Poljsko, kar pomeni, da si ostalih 415 podjetij razdeli ostalih 65 odstotkov izvoza.

5 SKLEP

Med novimi članicami Evropske unije Poljska prav gotovo zaseda posebno mesto. Zaradi svoje velikosti in geostrateške pozicije je že vplivna država tudi znotraj EU. V prihodnje pa bo svoj vpliv z gospodarskim dohitevanjem zahodno - evropskih držav še močno okrepila. Vstop v Evropsko unijo predstavlja izjemno priložnost za zmanjšanje razlike v gospodarski razvitosti v primerjavi z najrazvitejšimi gospodarstvi. Poljska ima stabilno in odprto gospodarstvo, solidno gospodarsko rast, nizko inflacijo in močno nacionalno valuto, največji ekonomsko socialni problem pa še vedno predstavlja visoka brezposelnost.

V preteklem desetletju so k solidni gospodarski rasti v največji meri prispevale neposredne tuje naložbe. Z njihovo pomočjo se je gospodarstvo posodobilo veliko hitreje kot pa bi se bilo sposobno posodobiti brez tujega kapitala, saj je imelo omejene vire lastnega kapitala. Poljsko gospodarstvo je danes veliko bolj zrelo od konkurenčnih vzhodno - evropskih ekonomij, kljub temu pa je pomemben konkurenčen tekmeč pri pridobivanju naklonjenosti tujih vlagateljev, saj ima v primerjavi s drugimi številne prednosti. Ponovno bom na tem mestu naštel samo najpomembnejše: stabilne makroekonomske in politične razmere, mlada, izobražena, lahko dosegljiva in visoko motivirana delovna sila, odlična geostrateška pozicija države med EU in vzhodom, nizki stroški dela. Našteti dejavniki v kombinaciji s solidno gospodarsko rastjo, velikim trgom in članstvom v EU delajo Poljsko zelo zanimivo. Od vstopa v EU poleg tujih naložb k gospodarski rasti prispeva hitra rast izvoza. Potencial za pomemben prispevek k rasti BDP pa ima tudi domače povpraševanje, ki se je na koncu leta 2005 počasi začelo krepiti.

V zadnjih letih je Poljska postala relativno stabilen trg s stabilno denarno valuto in se bo v prihodnosti verjetno še naprej razvijala s precej višjo gospodarsko rastjo od povprečja Evropske unije, tako kot v zadnjem desetletju. Članstvo v Evropski uniji predstavlja izhodišče za pozicioniranje Poljske kot sodobnega in konkurenčnega gospodarskega okolja in povečanje mednarodnega ugleda, ki bo pomemben dejavnik pri nadaljnjem razvoju Poljske.

Poljska je konkurenčna država tudi če primerjamo produktivnost, ki presega 50 % povprečne produktivnosti v EU, s stroški dela, ki znašajo od 20-25% povprečja Evropske unije. To zagotavlja dobro konkurenčno pozicijo poljskih podjetij. Apreciacijo zlota pa kompenzira rast produktivnosti. Problem je neproduktivnost kmetijstva, ki dosega le 5% produktivnosti v primerjavi s Francijo, in preveliko število zaposlenih v primarnem in sekundarnem sektorju.

Neposredne tuje naložbe bodo še nekaj let pomemben faktor gospodarskega razvoja, Poljska potrebuje naložbe predvsem v regijah z visoko brezposelnostjo. Doslej se je večina neposrednih tujih naložb strnila predvsem na območju Varšave. Z izboljševanjem prometne infrastrukture pa postajajo zanimiva in konkurenčnejša tudi manjša mesta¹⁷, ki so lahko za manjše podjetje, ki začinja svojo dejavnost širiti na Poljskem, mogoče še zanimivejša.

---

¹⁷ Eno takih mest je Torun, mesto z 208.000 prebivalci, leži okoli 200 km zahodno od Varšave in je do sedaj privabilo zelo malo neposrednih tujih naložb, čeprav ima številne prednosti. V bližini je mesto Bydgoszcz s 400.000 prebivalci in letališčem. V mestu je locirana ena boljših poljskih univerz. Mesto, ki je na seznamu svetovne kulturne dediščine UNESCO, je zanimivo s kulturnega, gospodarskega in turističnega vidika (Masloch 2005, 230).

Stroški dela na Poljskem so kljub visokim obdavčitvam eni najnižjih v Evropi. V prihodnjih letih lahko pričakujemo, da bo vlada znižala obdavčitve ali pa uvedla enotno davčno stopnjo in poenostavila administrativne postopke, kar bo Poljsko postavilo na prvo mesto v Evropi med najzanimivejšimi državami za neposredna vlaganja. Stroški dela pa se bodo v primerjavi s konkurenčnimi srednje evropskimi državami nižali tudi zato, ker se bo najbrž nadaljeval trend nižje rasti plač zaradi velike stopnje brezposelnosti. V naslednjih nekaj letih bo Poljska tako svojo atraktivnost za neposredna tuja vlaganja povečevala. Na področju NTI je zanimiva zlasti za:

- mala in srednje velika nemška podjetja, ki s preselitvijo proizvodnje na Poljsko znižajo stroške dela za približno 6 – krat,
- azijske in ostale svetovne multinacionalke, ki vedno pogosteje izbirajo Poljsko za center vodenja poslov v Evropi.

Dejstvo je, da so neposredne tuje naložbe pospešile gospodarski razvoj Poljske. Tuja podjetja so v državo prinesla nova znanja in tehnologije. Največji pozitivni učinki odprtosti gospodarstva pa se že kažejo tudi v nastajanju odličnih domačih podjetij. Poljaki osvajajo nova znanja in tehnologijo ter ustanavljajo kakovostna domača podjetja, ki so cenovno zelo konkurenčna. Primerjava z ostalimi državami SVE, ki so članice EU in so uspele privabiti večji delež investicij, pokaže, da imajo te tudi višji BDP na prebivalca. Poljska ima najnižji delež NTI glede na BDP in tako tudi zato še velik potencial za rast vhodnih neposrednih tujih naložb.

Predpostavka, da je Poljska najprivlačnejša država za tuje investicije, kljub temu ne drži v celoti. Privablja največje tokove NTI, vendar pa je njihov delež glede na BDP najnižji med primerjanimi članicami. V prihodnje lahko pričakujemo, da bodo vse države poskušale čimbolj zmanjšati administrativne in davčne ovire za tuje investitorje. Splošni pogoji za investitorje bodo postali zelo podobni. Nobena država EU pa v naslednjem desetletju ne bo mogla zagotoviti takšnega števila visoko izobražene in poceni delovne sile kot Poljska. Armada izobražene delovne sile predstavlja največje upanje Poljske za nadaljni socialno – ekonomski razvoj.

Gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Poljsko se krepi, vendar pa bi se glede na primerjavo z nekaterimi drugimi državami lahko krepilo še hitreje. Potencial vsekakor obstaja, kljub veliki konkurenci imajo na poljskem trgu slovenska podjetja prednosti v kulturni in jezikovni podobnosti države. V letu 2004 je izvoz na Poljsko zabeležilo 417 slovenskih podjetij, ki so izvozila za 334.345.000 EUR proizvodov in storitev. V strukturi izvoza so zdravila, avtomobili in hladilniki zavzeli skoraj 45% delež. To pomeni, da so 4 slovenska podjetja, Krka, Lek, Revoz in Gorenje, izvozila skoraj polovico vsega izvoza. Poljska je izredno zanimiva država tudi za slovenske izvoznike. Višina izvoza na Poljsko je glede na višino BDP še vedno precej nižja od izvoza v ostale države. Na ravno tako po kupni moči primerljivo Slovaško smo leta 2003 izvozili samo pol manj kot na Poljsko, kljub temu, da ima ta približno sedemkrat manj prebivalcev. Potencial za razvoj gospodarskega sodelovanja med državama je tako še zelo velik.

Širjenje sodelovanja med državama je zagotovo možno v številnih gospodarskih sektorjih. Zanimivi so najbrž skoraj vsi sektorji, ki so opisani v diplomski nalogi. Zanimiva za poslovno sodelovanje so lahko tudi naslednja področja oziroma aktivnosti:

- vlaganje v turizem in zdraviliški turizem: Poljski zdraviliški turizem je zanimiv predvsem zaradi bližine nemškega trga,
- prodaja vina¹⁸: na poljskem trgu so prisotne znamke vina s celotnega sveta, vendar Poljaki popijejo zaenkrat še zelo malo vina. V prihodnosti se bodo z ozaveščenostjo kupcev potrošniške navade spreminjale v smeri pitja vina,
- kupovanje živilskih izdelkov na Poljskem. Poljski kmetijski izdelki so kakovostnejši zaradi manjše uporabe gnojil in pesticidov, so pa tudi precej cenejši,
- investiranje v vse panoge, kjer je potrebno imeti za nemoten potek poslovnih procesov na razpolago veliko izobražene delovne sile,
- uvoz kakovostnih poljskih proizvodov kot cenejših substitutov zahodnim proizvodom (npr; avtobusi Solaris).

Poljska je z vstopom v Evropsko unijo nedvomno veliko pridobila. Prvi učinki so se pokazali v hitrejši rasti povpraševanja po poljskih izdelkih na evropskem trgu in posledično hitri rasti izvoza ter povečanju zaupanja tujih vlagateljev, ki so v obdobju po širitvi EU povečali investiranje na Poljskem. Zelo ugoden vpliv na poljsko gospodarstvo bodo imeli tudi predvideni prejemki iz evropskega proračuna¹⁹ in evropskih skladov. Vstop v EU za Poljsko predstavlja tudi predpogoj za doseg ostalih ciljev, ki jih mora doseči v naslednjih letih, v kolikor želi počasi dohiteti najrazvitejše države članice. Eden takih ciljev je zagotovo povečanje gospodarskega ugleda, kar pa ne bo težko. Poljska se lahko predstavi kot največja nova članica EU, ki ima najmlajše prebivalstvo v Evropi, 2 milijona študentov in odprto tržno ekonomijo. Zaradi velikosti BDP, ki je sedemindvajseti največji na svetu, se bo interes za poslovanje s Poljsko, ob okoli 5% napovedani gospodarski rasti, v naslednjih 10 letih sam po sebi krepil, s tem pa tudi gospodarski ugled Poljske.

Za resničen gospodarski preboj med najrazvitejše države pa bo potrebno v prihodnje spremeniti neugodno zaposlitveno strukturo, močno povečati produktivnost kmetijstva in povečati državne naložbe v raziskave in razvoj, ki so trenutno na izredno nizkem nivoju. Pomembno vlogo prihodnjega razvoja Poljske bo imela decentralizacija in razvoj najmanj razvitih regij, v katere bo potrebno privabiti tuje investicije. Glavno vlogo pri privabljanju neposrednih tujih investicij v te regije bo najbrž imela kakovostna infrastruktura, zato je pomembno, da Poljska čim prej zgradi predvideno avtocestno omrežje.

---

¹⁸ Povprečna poraba vina na Poljskem znaša 2 litra na prebivalca, kar je okoli 10-krat manj kot znaša povprečje EU (Supermarket news 2005).

¹⁹ Poljska bo s skoraj 60 milijardami EUR prejetih sredstev v proračunskem obdobju 2007-2013 največja prejemnica sredstev iz evropskega proračuna.

Kljub precej nižji stopnji ravnosti gospodarstva, govorijo Poljaki o skoraj identičnih razvojnih problemih kot Slovenci. Davčni sistem, korupcija, kako do večjega števila tujih naložb, povečanje inovativnosti in povečanje ugleda v mednarodnem gospodarstvu, so vsakodnevne teme tako v Sloveniji kot na Poljskem.

Vsi govorimo o dohitevanju najrazvitejših gospodarstev in prehodu v družbo znanja. Prehod v družbo znanja bo v Sloveniji zaradi višje stopnje razvoja hitejši, vendar pa lahko tudi Poljska v naslednjem desetletju preseneti in naredi skokovit razvojni preskok. Potencial za povečanje konkurenčnih prednosti vsekakor obstaja. V kolikor ga bo Poljska dobro izkoristila, bi lahko v prihodnje bila glavna tarča neposrednih tujih vlagateljev v Evropi.

6 LITERATURA IN VIRI

Literatura

- Arh, Urška. 2004. *Brezposelnost, inflacija in gospodarska rast v državah v prehodu*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Delo. 2004. *Poljska podjetja cvetijo v sivem območju*. 27.3.2004.
- Dubrovski, Drago. 2005. *Management mednarodnega poslovanja*. Koper: Fakulteta za management.
- Dubrovski, Drago. 2004. *Strateške poslovne in kapitalske povezave*. Koper: Fakulteta za management.
- Financial Times. 2005a. *Special report Investing in Poland: Stock exchange is growing but banks still play a large role*. 23. november str. 2.
- Financial Times. 2005b. *Special report: growing confidence marks first year of European Union membership*. 9. maj 2005 str. 1-4.
- Hrastelj, Tone in Maja Brenčič. 2003. *Mednarodni marketing*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Gregorin, Polona. 2004. *Neposredne tuje investicije in preobrazba Poljskega Gospodarstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Ješovnik, Peter. 2001. *Osnove mednarodnega trženja*. Koper: Visoka šola za management.
- Jurše, Milan. 1999. *Mednarodni marketing*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Karaszewski, Włodzimierz 2005. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*. Torun: Uniwersytet Nikolaja Kopernika.
- Kenda, Vladimir. 2001. *Mednarodno poslovanje*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Kenda, Vladimir in Vito Bobek. 2003. *Osnove mednarodnih ekonomskih odnosov*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Lah, Marko. 2000. *Makroekonomsko okolje*. Koper: Visoka šola za management.
- Masloch, Grzegorz. 2005 *Spoleczno-Ekonomiczne uwarunkowania konkurencyjnosci Torunia*. Varšava: Warsaw School of Economics.
- Plachtej, Bogumila in Andrej Verhovnik. 2000. *Poslovati s Poljsko*. Ljubljana: Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj.
- Polish Market. 2005a. *The Warsaw Stock Exchange* 103(3) str. 17.
- Polish Market. 2005b. *Financial monitor*. 103(3). Priloga. str. I-XII.

Viri

- A T Kearney. 2005. *Foreign Direct Investment Confidence Index*. [Http://www.atkearney.com/Shared_res/pdf/FDICIOct_2004_5.pdf](http://www.atkearney.com/Shared_res/pdf/FDICIOct_2004_5.pdf) (15. 12. 2005).
- Deutsche Bank. 2005. *EU Monitor*. [Http://www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_EN-PROD/PROD000000000188215.PDF](http://www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_EN-PROD/PROD000000000188215.PDF) (14. 9. 2005).
- Gazeta Wyborcza. 2005. *Rekordowy listopad w eksporcie*. [Http://gospodarka.gazeta.pl/gospodarka/1,69866,3110961.html](http://gospodarka.gazeta.pl/gospodarka/1,69866,3110961.html) (12. 1 . 2006).
- Gospodarska zbornica Slovenije. 2005. [Http://www.gzs.si/Nivo3.asp?IDpm=6631](http://www.gzs.si/Nivo3.asp?IDpm=6631) (21.12.2005).
- Instytut Turystyki. 2005. Vstopna stran: [Http://www.intur.com.pl/itenglish/statistics.htm](http://www.intur.com.pl/itenglish/statistics.htm) (2.1.2006).
- Izvoznokno. 2005. [Http://www.izvoznokno.si/podatki_o_drzavah.php?menu=podatki_odrzavah_ID=20020416110125262](http://www.izvoznokno.si/podatki_o_drzavah.php?menu=podatki_odrzavah_ID=20020416110125262) (29. 11. 2005).
- Mercer Human Resource Consulting. 2005. Vstopna stran. [Http://www.mercerhr.com](http://www.mercerhr.com) (13. 9. 2005).
- NPR. Narodowy plan rozwoju. 2005. [Http://www.npr.gov.pl/Projekt+NPR+2007++2013](http://www.npr.gov.pl/Projekt+NPR+2007++2013) (15. 11. 2005).
- NSRR. Narodowa strategia rozwoju regionalnego. 2005. [Http://www.nsrr.gov.pl/NSRR+20072013](http://www.nsrr.gov.pl/NSRR+20072013) (15. 11. 2005).
- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych. 2005. Vstopna stran. [Http://www.paiz.gov.pl](http://www.paiz.gov.pl) (15. 10. 2005).
- Poljski statistični urad. 2005. Vstopna stran. [Http://www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl) (10. 10. 2005).
- Raport Otwarcia. 2005. Centrum im. Adama Smitha. Vstopna stran. <http://www.smith.pl> (24.11. 2005).
- Supermarket news. 2005. [Http://sn.tradepress.com.pl/default.asp?show=page&id=6156](http://sn.tradepress.com.pl/default.asp?show=page&id=6156) Supermarket news (12. 10. 2005).
- UNIDO. 2004. *How to do business in Poland*. Warsaw. Ministry of Economic Affairs and Labour and The Investment and Technology Promotion Office (UNIDO). [Http://www.unido.pl/pdf/poland_2005.pdf](http://www.unido.pl/pdf/poland_2005.pdf) (12. 10. 2005).
- UNIDO. 2005. *How to do business in Poland*. Warsaw. Ministry of Economic Affairs and Labour and The Investment and Technology Promotion Office (UNIDO). [Http://www.unido.pl/pdf/poland_2005.pdf](http://www.unido.pl/pdf/poland_2005.pdf) (13. 11. 2005).
- Poljski ekonomsko – trgovski urad. 2005. Vstopna stran. [Http://www.pl-brh.si](http://www.pl-brh.si) (10. 12. 2005).
- WEF. World Economic Forum. 2005. [Http://www.weforum.org/site/homepublic.nsf/-Content/Growth+Competitiveness+Index+rankings+2005+and+2004+comparisons](http://www.weforum.org/site/homepublic.nsf/-Content/Growth+Competitiveness+Index+rankings+2005+and+2004+comparisons) (15. 12. 2005).
- World Investments Report. 2005. UNCTAD. [Http://www.unctad.org/Templates/webflyer.asp?docid=6087&intItemID=3489&lang=1&mode=downloads](http://www.unctad.org/Templates/webflyer.asp?docid=6087&intItemID=3489&lang=1&mode=downloads) (12. 11. 2005).

PRILOGE

Priloga 1 Izjave managerjev o Poljski

Priloga 2 Struktura menjave med Poljsko in Slovenijo

Priloga 3 Dodana vrednost po regijah in sektorska zaposlitvena struktura 2001

Priloga 4 Mednarodna trgovina Poljske

IZJAVE MANAGERJEV O POLJSKI

"We want to engage in development of Polish economy and employ Polish talents. Microsoft plans long-term investments in this region."

William H. Gates
Microsoft
januar 2006

"Poland will become our European manufacturing centre for TFT-LCD modules. Kobierzyce has been selected as the destination for our investment in Europe for two reasons. Firstly, it has a central location in Europe and will soon obtain an excellent transport infrastructure. Secondly, the nearby city of Wroclaw has a student population of more than 100,000, which means that there will be a steady supply of well qualified graduates for recruitment purposes."

Duke Koo,
LG.Philips LCD
oktober 2005

"Poland was chosen as the location for the new investment due to high potential of Polish engineers. Another argument is the strength and stability of Polish economy, the existence of good education infrastructure and the availability of financial incentives to support high-tech investments."

DariuszFabiszewski,
IBM Poland
september 2005

"In 2004 we decided to shift all world's manufacturing of 3M™ Scotchcast™ product line from Japan, France and United States to Wroclaw. From the very beginning our dynamic growth in Poland was supported by the most engaged and competent Wroclaw authorities. The remarkable beauty and unique atmosphere of the Lower Silesia capital city also add to our high standards and business expectations of further expanding our Polish manufacturing base here."

PiotrFreyberg,
3M Poland Sp. z o.o.
avgust 2005

"We are just getting ready for the commercial launch of the EUR 500-million PP and PE manufacturing facilities in Plock. Poland is particularly attractive for foreign investors interested in polyolefin industry as it has outstanding market potential. This country is very competitive as far as costs are concerned compared to Western Europe and indeed with other low cost countries such as China."

Wido Waelput,
Basell Orlen Polyolefins Sp z o.o.
julij 2005

"We intend to double or even tripple production in Poland. This is a five-year perspective. Due to this next year we intend to invest roughly EUR 3 million in industrial projects. In the following years we intend to spend EUR 2-3 million annually. We will develop both production and logistics."

Christophe Bonduelle,
Bonduelle Group
junij 2005

"The EDC team has developed its technical skills in the most complex areas of jet engine design, including disks, turbine blades, airfoils and combustors. GE's alliance with the Aviation Institute in Warsaw provides a pipeline of engineering and leadership talent who are already skilled in jet engine design."

Richard L. Stanley
GE Transportation-Aircraft Engines
maj 2005

"Thanks to our new diesel engine a sign "Made in Poland" will be associated with Jelcz and Poland," said Alan Johns, director of British plant of Toyota during the opening ceremony of the new Toyota diesel engines factory in Jelcz (Poland).

marec 2005, Rzeczpospolita

"Polish economy may overtake the German one in 10 years with regard to labor efficiency. The task will be very difficult indeed, as it will require among others additional investments in education and vocational training. Poland will be substantially supported by the EU structural funds."

Reinhard Hild,
Ifo Institute for Economic Research at the University of Munich
18 februar 2005, Rzeczpospolita

"Poland has a unique offering for equity investors. The economy has benefited impressively from EU convergence and accession. We are very bullish with regards to Poland and its equity markets. Western European companies will increasingly use the Polish labour pool for outsourcing within the services sector. Strong Polish domestic demand and a strong consumer is one of the few truly European demand stories around."

Jacob de Tusch-Lec,
Merrill Lynch
februar 2005

"An important moment in the history of Poland was its recent EU accession. Some of our clients already decided to either enter or further develop their business in Poland. I expect that over the next couple of years Poland will become one of the 20 most important markets for us in the world."

Jeffrey A. Joerres,
CEO, Manpower
januar 2005

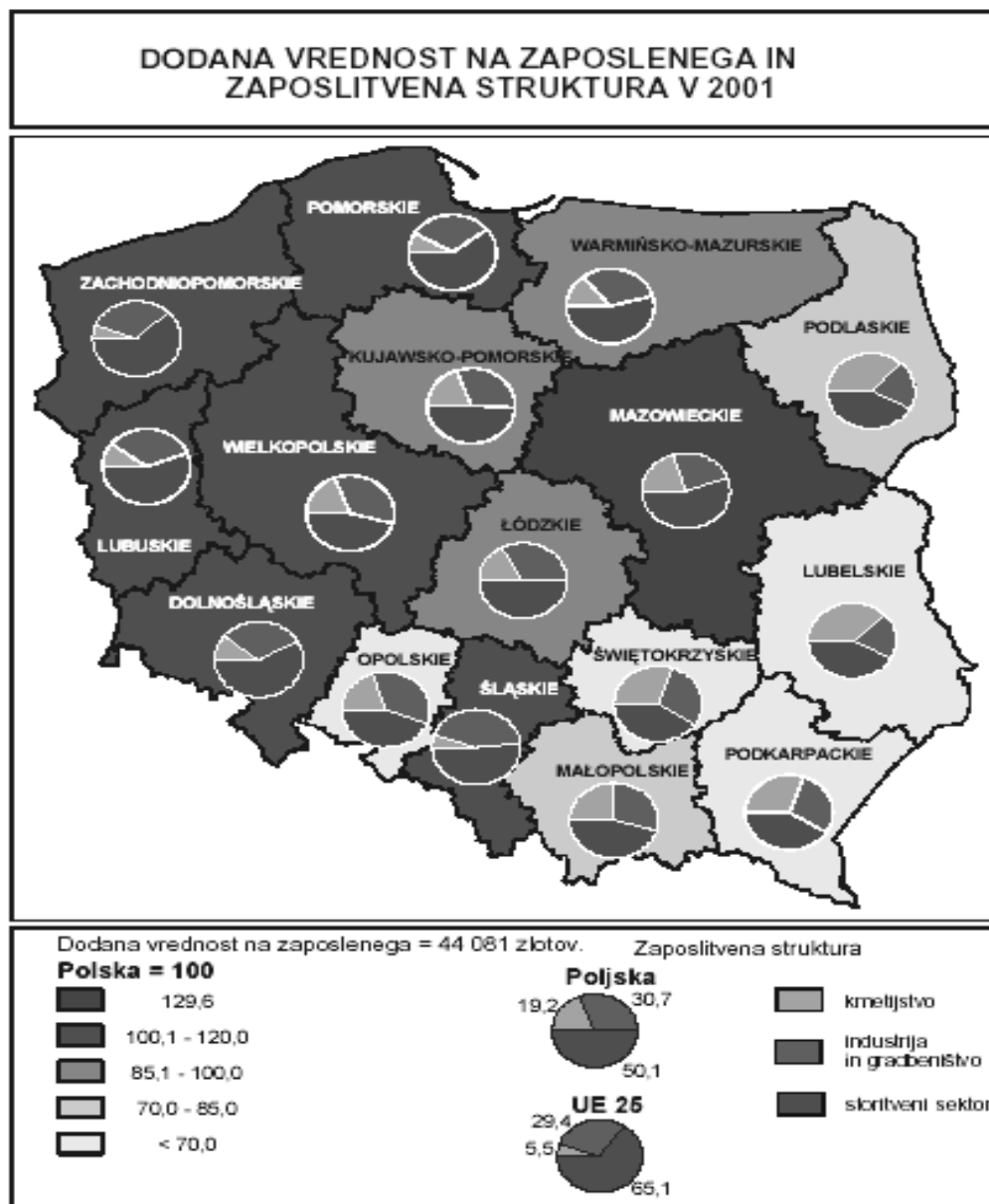
STRUKTURA MENJAVE MED SLOVENIJO IN POLJSKO, 2004

IZVOZ SLOVENIJE NA POLJSKO			
Skupina proizvodov		000 Eur	Delež %
1	Zdravila	118.160	35,3
2	Osebni avtomobili	21.271	6,4
3	Hladilniki ipd naprave	10.342	3,1
4	Papir in karton	10.148	3,0
5	Deli za motorna vozila	9.909	3,0
6	Preparati za lase	9.766	2,9
7	Aluminij, surov	8.524	2,5
8	Pnevmatične gume	8.505	2,5
9	Izdelki iz nerjav. jekla	6.989	2,1
10	Stikala, varovalke, ipd	5.038	1,5
SKUPAJ		208.688	62,4

UVOZ SLOVENIJE IZ POLJSKE			
Skupina proizvodov		000 Eur	Delež %
1	Heterociklične spojine s heteroatomi dušika	27.812	12,8
2	Pnevmatične gume	18.368	8,4
3	Osebni avtomobili	12.447	5,7
4	Deli za motorna vozila	9.926	4,6
5	Pohištvo ipd...	8.427	3,9
6	Papirni predmeti za sanitarne namene	7.981	3,7
7	Izolirani el. Vodniki, kabli	7.843	3,6
8	Sedeži in njihovi deli	6.901	3,2
9	Peciva in drugi pekovski izdelki	6.179	2,8
10	Organska površinsko aktivna sredstva	4.912	2,3
SKUPAJ		110.815	50,9

DODANA VREDNOST PO REGIJAH IN ZAPOSILITVENA STRUKTURA PO SEKTORJIH, 2001

Vir: NSRR 2005

MEDNARODNA TRGOVINA POLJSKE

NAJVEČJI POLJSKI IZVOZNI TRGI 2004		
	Izvoz v USD (mln)	Delež v %
Nemčija	22.134	30,1
Italija	4.508	6,1
Francija	4.454	6,0
Velika Britanija	3.987	5,4
Češka	3.189	4,3
Rusija	3.166	3,8
Švedska	2.843	3,5
Belgija	2.577	3,2
Ukrajina	2.023	2,7

NAJVEČJI POLJSKI NABAVNI TRGI 2004		
	Uvoz v USD (mln)	Delež v %
Nemčija	21.481	24,4
Italija	6.934	7,9
Rusija	6.391	7,2
Francija	5.924	6,7
Kitajska	4.065	4,6
Češka	3.188	3,6
Nizozemska	3.072	3,6
Velika Britanija	2.922	3,5
Švedska	2.381	2,7
Španija	2.352	2,7

